

STRAH OD HRVATSKE SAMOSTALNOSTI

POGLED U POSLJEDNJE IZVJEŠĆE SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI KOMUNISTIČKE HRVATSKE

POVODOM 36. OBLJETNICE OSNUTKA HDZ-a

Zajednica utemeljitelja HDZ-a "Dr. Franjo Tuđman"

ATELJ
alizam-

drugi:

ji SDS
anja o
di Og-
, Lozo
vnosti
vora u
javnog
no-po-
aganje
Tuđman
Z-a od

pred-
ra (OO),
nacijske

i "Nedjeljne Dalmacije" dao opširne intervju o osnovnim principima i načelima rada HDZ-a, a također je dana 12.01.0.g. dao intervju za Dnevnik-

Strah od hrvatske samostalnosti: Pogled u posljednje izvješće Službe državne sigurnosti

DOKUMENTI SDS RSUP SRH O NADZORU ČLANOVA HDZ-a 1989./1990. GODINE

Krajem osamdesetih godina, u trenutku kada su se komunistički režimi u istočnoj Europi počeli urušavati, Služba državne sigurnosti Socijalističke Republike Hrvatske (SDS RSUP SRH) kao dio jugoslavenskog komunističkog represivnog sustava, i dalje je sustavno nadzirala one koje je režim nazivao »unutrašnjim neprijateljima«. Iako su se u zemlji počele formirati demokratske političke stranke, a javni govor o hrvatskoj samostalnosti i političkom pluralizmu postajao je sve glasniji, za komunističku partiju i tajnu političku policiju to je i dalje bilo područje »neprijateljske aktivnosti« koje je trebalo nadzirati, infiltrirati i - po svaku cijenu - neutralizirati.

U izvješću o radu SDS-a za 1989.g¹, koje je nosilo oznaku »Državna tajna«, aktivnosti tajne političke policije u nadzoru novonastalih demokratskih političkih stranaka opisuju se gotovo vojničkom preciznošću. U njemu stoji da su »neki od novoosnovanih političkih udruženja zloupotrijebili demokratske procese« te pokušali »nametnuti nacionalističku platformu djelovanja s izraženim otklonom ka šovinizmu i raspirivanju nacionalne netrpeljivosti, te zagovaranju prekrajanja granica unutar SFRJ«. Među »nositeljima neprijateljske aktivnosti«, kako ih SDS naziva, prepoznati su i pojedinci iz pokreta hrvatskog proljeća koji su, prema istom dokumentu, »željeli iskoristiti svoju prisutnost na javnoj sceni za osobnu rehabilitaciju«.

Izvješće SDS-a jasno pokazuje kako se i u posljednjim mjesecima postojanja komunističke Hrvatske održavao aparat na jasno definiranoj strategiji očuvanja jedinstva jugoslavenske federacije i gušenju svake misli koja bi mogla dovesti u pitanje njezinu opstojnost.

U praksi, to je značilo razgranatu mrežu praćenja, prisluškivanja i pritisaka na pojedince koji su, najjasnije artikulirali težnju hrvatskoga naroda za samostalnom državom.

Statistika primijenjenih mjera tajnog nadzora govori sama za sebe: samo tijekom 1989. godine, SDS je vodila 323 pojedinačne operativne obrade te 5 grupnih obrada, uz pomoć 123 doušnika i 185 operativnih veza »kvalitetno ugrađenih u praćenje neprijateljske aktivnosti vodećih hrvatskih nacionalista«.

U promatranom je razdoblju prisluškivano 25 objekata, a najveći dio ozvučenja pripada regionalnim Centrima SDS-a Zagreb i Split, »u samom žarištu neprijateljske aktivnosti, gdje su se dogovarali određeni potezi i strategija djelovanja hrvatskih nacionalista«.

Prema 184 osobe u obradi SDS-a primjenjivana je stalna mjera prisluškivanja telefonskih razgovora (TKTR), dok su mjerom tajne kontrole poštanskih pošiljaka (TKPP) obuhvaćene 93 osobe. Izvršene su 23 tajne pretrage stanova i 44 tajna praćenja »hrvatskih nacionalista i njihovih veza«.

Ukupno je obavljeno 338 informativnih razgovora, s ciljem »prikupljanja podataka o neprijateljskoj aktivnosti i eventualnog angažiranja za suradnju, upozorenja ili presijecanja neprijateljskoj djelovanja.«

Izvršeno je i 1148 provjera za osobe koje su na različite načine registrirane kao veze »nacionalista u obradi«, te je identificirano 246 osoba koje su bile u kontaktu s obradama SDS-a po raznim osnovama.

1 Hrvatski državni arhiv, fond 1561., Služba državne sigurnosti, Republički sekretarijat unutrašnjih poslova Socijalističke Republike Hrvatske (dalje: HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH), »Izvještaj o radu Službe državne sigurnosti za 1989. g.«, Zagreb, ožujak 1990.g.

U operativnom radu SDS-a tijekom 1989.g. pa sve do završetka drugog kruga višestranačkih izbora 7. svibnja 1990.g., Dr. Franjo Tuđman i članovi Hrvatske demokratske zajednice tretirani su kao prioritarna meta i proglašavani su »glavnim nosiocima neprijateljskog djelovanja ekstremnog dijela hrvatskih nacionalista« pa čak i »vezama terorista u zemlji«². Opravdanje za takvu orijentaciju nalazilo se u njihovoj »programski utvrđenoj opredijeljenosti za stvaranje samostalne hrvatske države« - stajalištu koje je bilo dovoljno da se protiv tih ljudi pokrenu sustavne i dugotrajne mjere tajnog nadzora.

Operativni repertorij SDS-a u tom pogledu imao je svoje imenovane akcije i obrade od kojih su, u promatranom razdoblju, najznačajnije akcije pod kodnim imenima „Toranj“, sa svrhom »otkrivanja i praćenja sprege unutrašnjeg i vanjskog neprijatelja«, i „Vir“, putem koje se kroz cijelo desetljeće, sve do raspada komunističkog režima, ostvarivao nadzor nad najopasnijim »klasnim neprijateljima u zemlji«, te je predstavljala najznačajniju i najopsežniju operativnu akciju SDS-a³.

Akcija „Vir“, koja je uvedena koncem 1979.g.⁴, vjerodostojno ilustrira modus operandi SDS-a. Selekcija četvorice - Tuđmana, Veselice, Gotovca i Šošića - »kao užeg jezgra hrvatskih nacionalista« objašnjena je kao rezultat njihovog »ekstremnog djelovanja s pozicija hrvatskog nacionalizma i davanja intervjua stranim novinarima u toku 1979 godine«. Kako se navodi u tajnom dokumentu SDS-a iz 1980.godine⁵, »ova grupacija zaslužuje prioritet u primjeni mjera i sredstava Službe jer su se konstituirali u akcionu grupu koja inicira i planira ekstremno djelovanje s pozicija hrvatskog nacionalizma«. U tom kontekstu realizirane su operativno-tehničke akcije ozvučenja njihovih stanova kojima su dodijeljena kodna imena: Franjo Tuđman »Soča«, Marko Veselica »Bistra«, Vlado Gotovac »Drava« i Hrvoje Šošić »Cetina«. Zanimljivo je da je ozvučenje Tuđmanovog stana izvršila „Služba bezbednosti JNA“⁶, poznatija u javnosti po svojoj prvoj pokrati KOS. Prema rekonstrukciji Josipa Perkovića i Jana Gabriša »ozvučenje je instalirala Služba sigurnosti JNA iz stana iznad, a kasnije je predano na korištenje SDS-u«.

Pipci SDS-a su se širili i na osobe koje su navedene kao »značajnije veze užeg jezgra u akciji „Vir“«. Pa su tako tijekom 1980.g. obradom dodatno obuhvaćene osobe »iz zagrebačke, riječke, zadarske, splitske i imotske nacionalističke grupacije«. Kako se navodi u dokumentu SDS-a iz 1981.g.⁷ »Akcijom „Vir“ bilo je obuhvaćeno 40 obrada na području čitave Republike. Ovaj broj predstavlja samo najistaknutije protagoniste neprijateljskog djelovanja s pozicija hrvatskog nacionalizma. Od navedenih, 15 obrada vođeno je u

2 HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH. Centar Zagreb, 3.10.1989., Informacija broj 1351: »Plan mjera i radnji Centra SDS Zagreb oko najave za pripremanje i izvođenje diverzantsko-terorističkih akcija i u vezi već izvršenih akcija«.

3 Josip Perković i Jan Gabriš: Rekonstrukcija Službe državne sigurnosti RSUP-a SRH u vremenu od 1. siječnja 1980. do 30. svibnja 1990. Zagreb. 1997.g.

4 HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH. „Izveštaj o radu SDS za 1979.g.“, Zagreb, 1980.g.

5 HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH. SDS Centar Zagreb, „Program rada za 1980.g. Zagreb, 1980.g.

6 »SOČA“ - Na osnovu odobrenog prijedloga, razrađenih i prihvaćenih planova realizacije, zajedno sa organima bezbjednosti JNA i u suradnji sa IV Odjelom SDS RSUP SRH, realizirana je druga i treća faza ugradnje operativno-tehničkih sredstava. U toku priprema izvršena su tehnička ispitivanja kvalitete operativno-tehničkih sredstava i procjena njihove podobnosti za ugradnju u objekat. Posebna pažnja posvećena je utvrđivanju uzroka smetnji, čiji je vrlo jak intenzitet onemogućavao stalnu eksploataciju. Nakon izvršenih tehničkih ispitivanja i mjerenja uspješno su obavljeni operativno-tehnički poslovi na prijenosnom sistemu i dobijen je koristan signal podoban za stalnu eksploataciju. Obzirom da subjekt predviđa i vrši pripreme za izmjenu kućne telefonske instalacije i priključnih aparata, u toku su operativni i operativno-tehnički poslovi sa ciljem zaštite ugrađenog operativno-tehničkog sredstva.«. HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH. SDS Centar Zagreb, „Godišnji izvještaj o realizaciji programa za 1980.g.“, Zagreb, 1981.g.

7 HR-HDA, fond 1561., SDS RSUP SRH. „Izveštaj o radu SDS za 1980.g.“, Zagreb, 1981.g.

Zagrebu, 17 na području Splita, a 8 obrada vođeno je u Rijeci. Međutim, akcijom je praktično bilo obuhvaćeno stotinjak osoba iz šireg kruga veza glavnih nosilaca. Njihova aktivnost također je bila zahvaćena tretmanom SDS-a«.

Broj nadziranih „veza“ je eksponencijalno rastao kako su se osnivale organizacije HDZ-a.

Operativni dokumenti SDS-a nastali do 30. svibnja 1990., nisu samo katalog represivnih postupaka - oni otkrivaju način razmišljanja totalitarnog komunističkog režima: percepciju demokratske političke oporbe kao organizirane i egzistencijalno opasne prijetnje. Takvo poimanje opravdavallo je i širilo opseg nadzora te oblikovalo politiku sigurnosnih službi u godinama koje su prethodile raspadu jugoslavenske federacije.

Ovaj dokument je stoga važan doprinos povijesti Hrvatske demokratske zajednice i jačanju svijesti o totalitarnim i nedemokratskim režimima u prošlosti i kulture sjećanja na njihove žrtve.

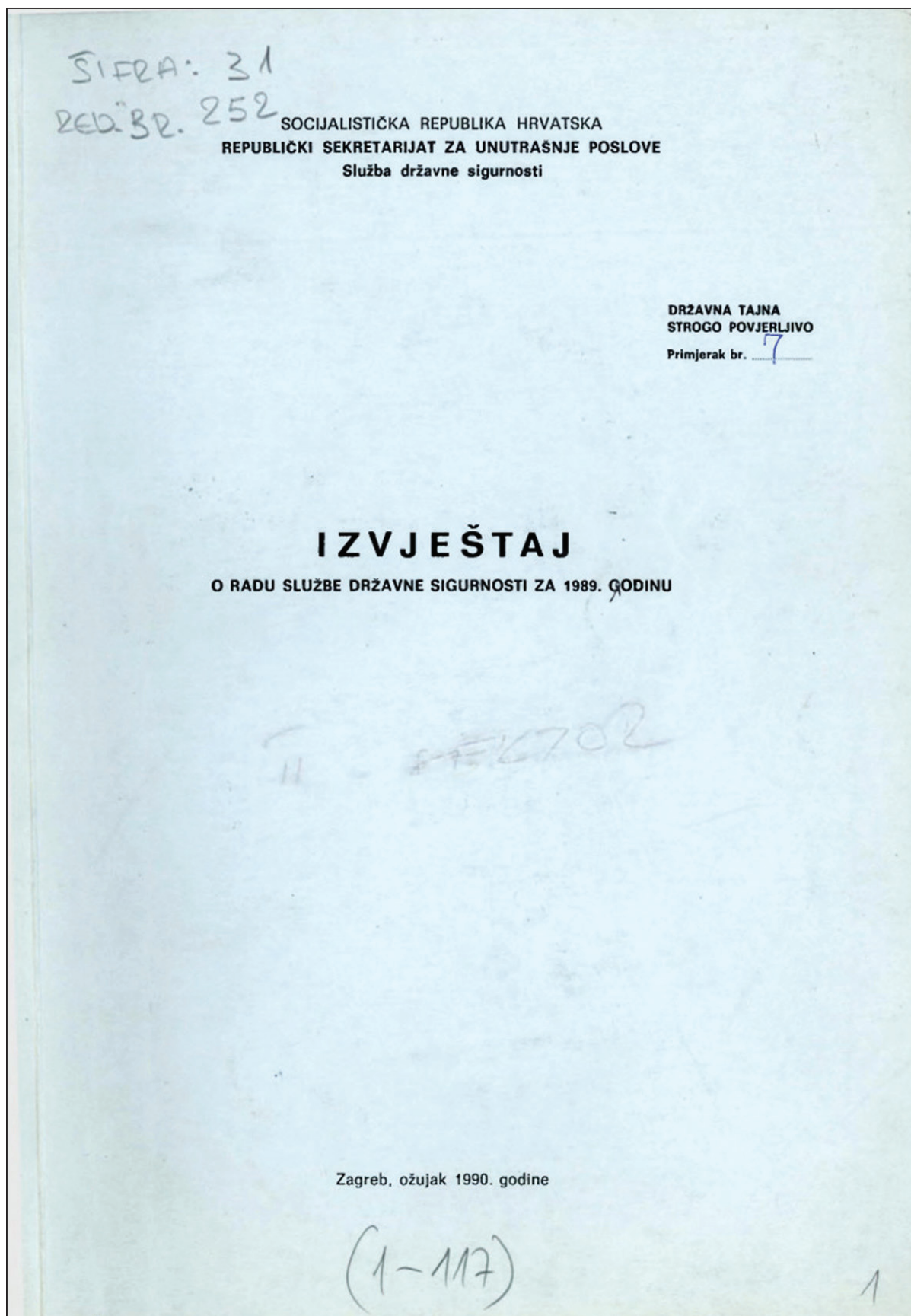
U prigodi 36. obljetnice utemeljenja Hrvatske demokratske zajednice predočujemo dosad neobjavljene dokumente koji otkrivaju metode rada Službe državne sigurnosti Socijalističke Republike Hrvatske prema utemeljiteljima HDZ-a⁸.

U Splitu, 18. veljače 2026.

Predsjednik Zajednice utemeljitelja HDZ-a
„Dr. Franjo Tuđman“ Splitsko-dalmatinske županije
Alen Gojak

8 Dokumentaciju SDS-a koju objavljujemo u obliku reprodukcije nalazi se na pohrani u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, u fondu Služba državne sigurnosti RSUP SRH (HR-HDA-1561).

Naslovnica Izvještaja o radu Službe državne sigurnosti za 1989. g., Zagreb, ožujak 1990.g.

Preslika sedme stranice Izvještaja o radu Službe državne sigurnosti za 1989. g.

7

Neprijateljska aktivnost s pozicija
hrvatskog nacionalizma, šovinizma i
separatizma

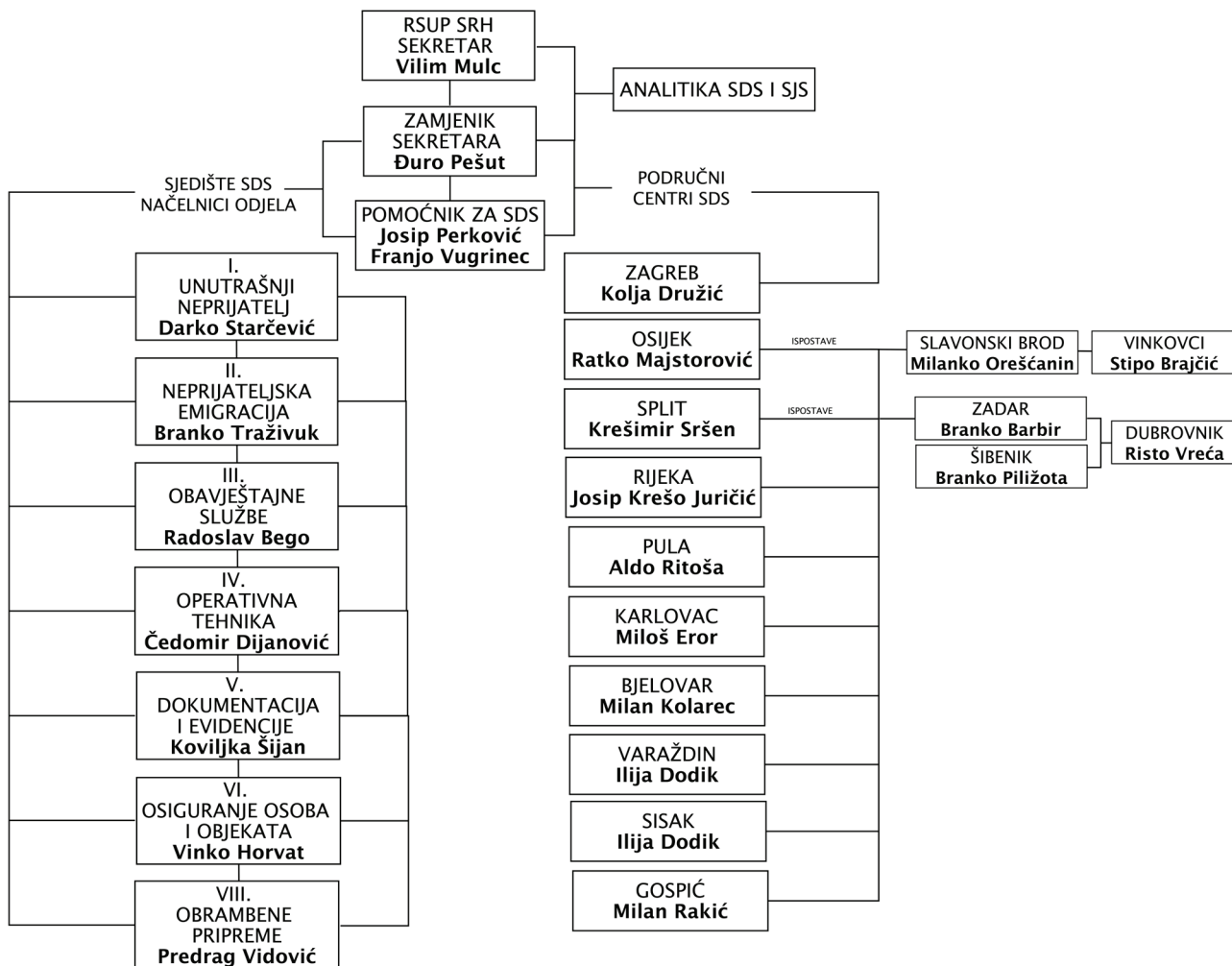
U grupaciji unutrašnjeg neprijatelja koja djeluje s pozicija hrvatskog nacionalizma, šovinizma i separatizma, došli su do izražaja slijedeći modaliteti neprijateljskog djelovanja, upereni na podrivanje ustavnog poretka:

- zloupotrebljavanjem demokratskih procesa novoosnovanim je političkim udruženjima i savezima nametana nacionalistička platforma djelovanja, s izraženijim otklonom ka šovinizmu, raspirivanju nacionalne netrpeljivosti te zagovaranju prekrajanja granica unutar SFRJ;
- svoju su prisutnost na javnoj sceni nosioci neprijateljskih aktivnosti s ovih pozicija željeli iskoristiti i za svoju osobnu rehabilitaciju kao lideri nacionalističkih zbivanja iz 70-ih godina, prikazujući sadašnju aktivnost kao kontinuitet one iz 70-ih godina;
- za boravka u inozemstvu, ostvareni su kontakti sa pojedincima iz redova neprijateljske emigracije, uz čiju su pomoć prikupljena i financijska sredstva za određene oblike neprijateljskog djelovanja u zemlji i inozemstvu;
- nosiocima aktivnosti pružena je znatna financijska pomoć u različitim oblicima (plaćeni boravci u inozemstvu, honorarima predavanja i dr.);
- glavni nosioci neprijateljskog djelovanja ekstremnog dijela hrvatskih nacionalista (Franjo Tuđman, Hrvoje Šošić, Marko Veselica, Vladimir Šeks i dr.) raznim su kanalima vezani na strane obavještajno indicirane pojedince i od njih poticani na aktivnost.

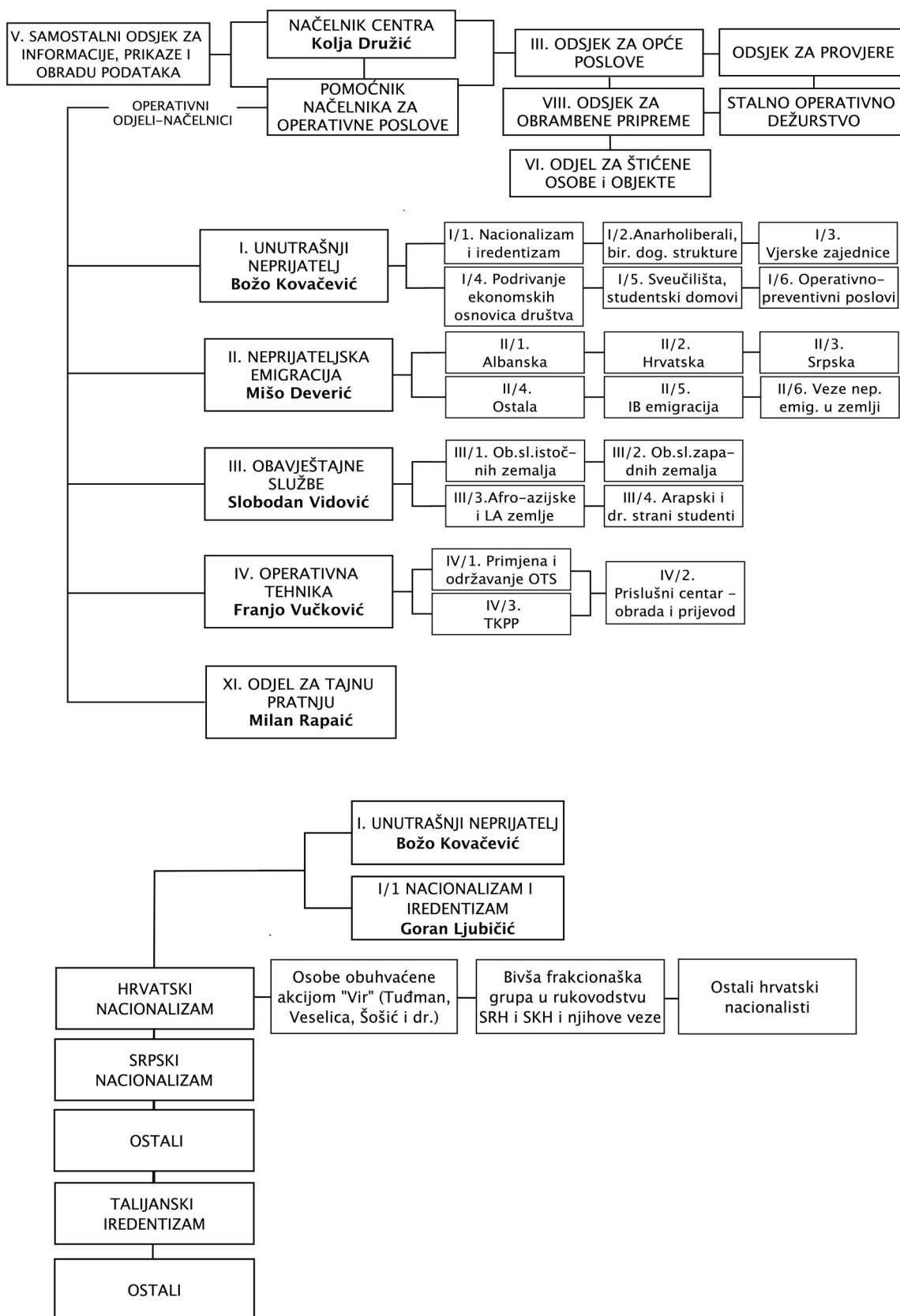
Suprotstavljajući se neprijateljskoj aktivnosti s pozicija hrvatskog nacionalizma, Služba je poduzimala mjere prema osobama za koje su postojali podaci što su upućivali na opravdanu sumnju ili su nedvojbeno ukazivali na organiziranje

16

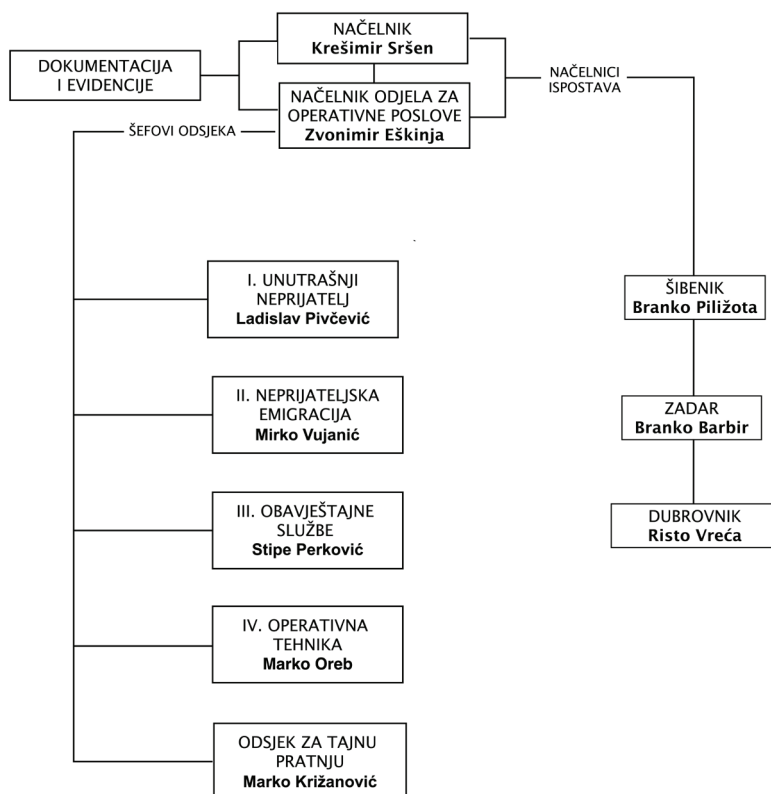
Ustrojstvena shema SDS RSUP SRH 1989.-1990.

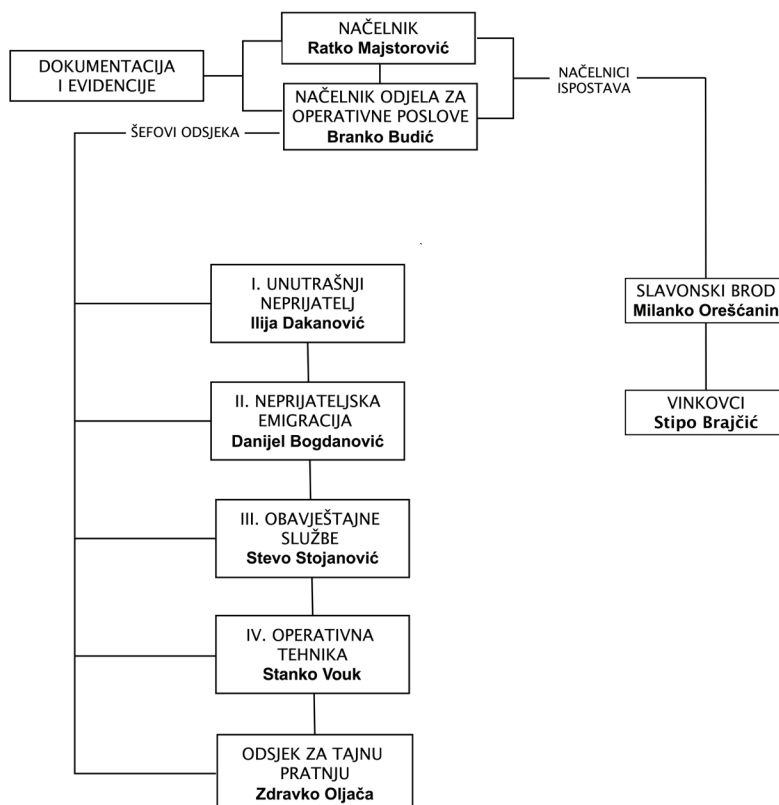
Ustrojstvena shema Centra SDS Zagreb 1989.-1990.

Ustrojstvena shema Centra SDS Split 1989.-1990.

Ustrojstvena shema Centra SDS Osijek 1989.-1990.

Informacija CSDS Split - ispostava Zadar o osnivanju Hrvatske demokratske zajednice

HRVATSKA REPUBLIKA HRVATSKA SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI		STROGO POVJERLJIVO Dostavljeno Zamjeniku republičkog sekretara I odjelu SDS 1 primjerak II odjelu SDS 1 primjerak III odjelu SDS 1 primjerak IV odjelu SDS 1 primjerak V odjelu SDS 1 primjerak	
Zadar, 29. 6. 1989.		CENTAR <u>SPLIT</u>	
INFORMACIJA broj 271			
VEZA: INFORMACIJA broj _____			
izvori: "FORUM"	UNUTRAŠNJI NEPRIJATELJ HRVATSKI NACIONALIZAM		
1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: 2. Metode i sredstva rada neprijatelja: 3. Predmet: Osnovana Hrvatska demokratska zajednica s predsjednikom <u>Tuđman dr. Franjom</u> na čelu.-			
SADRŽAJ: 13 Mimo svih očekivanja i pod dosta nejasnim okolnostima u subotu 17. 06. 1989. godine u Zagrebu je osnovana Hrvatska demokratska zajednica s predsjednikom Tuđman dr. Franjom na čelu. Ovome su ponajprije doprinjele dvije činjenice: prvo, što su mnogi otvoreno stavili pod znak pitanja ličnost i autoritet Tuđman dr Franje. i drugo što je prijetila opasnost osipanja u redovima matice HDZ. odnosno priklanjanja frakcijskom dijelu. Da bi se ovo spriječilo i ostvarila kakva-takva pravna legalizacija HDZ nekoliko vodećih ljudi iz Inicijativnoga kruga odlučilo je da se na brzinu organizira Osnivačka skupština. S tim u vezi u stanu Tuđmana od petka 16. 06. do sitnih sati - ujutro 17. 06. djelovao je užurbano mali štab ljudi (Tuđman Franjo, Brozović Dalibor, Šeks Vladimir) koje su iz operativnih razloga svako malo vremena posjećivali Manolić Joža, Neven Jurica, Grubišić Ćiro i izvesni Kovač iz Osijeka. Najprije je <u>Šeks</u> informirao Tuđmana i Brozovića kako se je konzultirao s čitavim			

2.

nizom pravnika u pogledu osnivanja HDZ. Svi su bili jedinstveni da se može prihvatiti obrazloženje po kome se zabranjuje održavanje Skupštine HDZ, ali da to ne isključuje mogućnost osnivanja HDZ na privatnom prostoru.

O Frakcionaškoj grupi (braća Veselica, Hrvoje - Šošić, Ivan Gabelica, Ante Pažadžik, Josko Kokić, neki dr. Lalić i drugi) Tuđman je govorio s indignacijom kao o grupi koja je klerikalno-nacionalistički nastrojena. Po njemu frakcionaškom dijelu uopće nije stalo do Hrvatske i demokracije, već žele da komuniste prisile na pokajanje, da pokajnički pokleknu i počnu se posipati pepelom. Optužio ih je za nered i destrukciju, da nisu bili angažirani na pravljenju biltena, izradi značaka itd. Inače, Bilten HDZ svijesno su nazivali internim iz političkih razloga zbog slobode sadržaja, a iz financijskih razloga zbog neplaćanja obaveza. Bilten su prodavali po osam miliona a značke po dva i pol miliona dinara, makar su stvarni troškovi bili gotovo upola niži. Tuđman je frakciju optužio i da je nekonstruktivna, fanatička i galamdžijska, da su njihovi postupci na policijskoj liniji i da je sav njihov angažman objektivno sabotaža.

Iz svih gore nabrojanih razloga trio Tuđman, Brozović, Šeks odlučio je da se 17. 06. 1989. godine ipak osnuje Hrvatska demokratska zajednica. U tu svrhu angažirali su nekoliko mlađih ljudi da obavijeste samo pouzdane i one koji neće praviti neprilike članove Inicijativnog odbora kada i gdje će se održati osnivanje HDZ. Sastanak se održao, a nakon toga i osnivanje HDZ, u privatnoj krčmi - u Jarunu nedaleko igrališta "Borac". Svi pozvani dovezli su se automobilima, a sastanak je održan u odvojenoj prostoriji. Bilo je prisutno 49 ljudi

3.

i 3 predstavnika Demokratske zveze Slovenije. Na brzinu je formirano predsjedništvo u koje je ušao i dr Lalić, koji po svemu pripada frakcijskom dijelu. Nakon izbora predsjedništva Lalić je odmah zamolio za riječ i žestoko napao skup u smislu da osnivati HDZ u krčmi uz ispijanje piva ne priliči povijesnom demokratskom trenutku, da je sve to trebalo imati svečani karakter uz prisustvo tv kamera, da je trebalo biti masovno i nezaboravno. Nakon ovih riječi Lalić je napustio prostoriju. Poslije Lalića riječ je uzeo Tuđman i dosta dramatično zatražio da se prihvati osnivanje HDZ i lijepo odštampane programske osnove, jer da nije sigurno kako će i kada ova skupština završiti. Tuđmanov prijedlog prihvaćen je aplauzom, što je praktički značilo da je osnovana HDZ. Zatim se išlo na izjašnjavanje o pojedincima, pa je uz neki glas protiv izglasano sljedeće: Za predsjednika HDZ izabran je Tuđman dr Franjo, za trojicu potpredsjednika izabrani su akademik Brozović Dalibor, akademik Balenović Krešimir i Šekš Vladimir; za počasne predsjednike izabrani su Šimo Bolan kao čovjek koji je prošao svijetao i trnovit put hrvatske historije od HSS preko hrvatske ljevice do ZAVNOH-a i akademik Šegedin Petar kao velikan hrvatske književnosti; za predsjednika Središnjeg odbora izabran je pjesnik Slaviček Milivoj, a potpredsjednika književnik Šešelj Stjepan, koji je član uprave PEN kluba a ujedno i šef selekcije za veze sa iseljenicima književnicima u iseljentištvo. Središnji odbor ima za zadatak da predstavlja osnivače, da se povremeno sastaje, a radno tijelo Središnjeg odbora je Izvršni odbor. Predsjednik Izvršnog odbora je Manolić Joža, a članovi su Neven Jurica, Glavaš Branimir, Grubišić Ćiro, sin generala Bobetka i izvjesni Kovač navodno iz Osijeka. Posebno se vodilo računa da članovi operativnih tijela i tijela koja će potpisivati, odnosno predstavljati-

4.

HDZ, ne mogu biti ljudi koji su sudjeni.

Ispred Slovenaca prisutne je kratkim govorom pozdravio France Tomšič, a cijeli pismeni govor je - priložio. Nakon ovoga ljudi su se razišli svojim kućama, a Tudman, Brozović i trojica Slovenaca - otišli su na ručak u Holiday In.

U međuvremenu naš izvor je imao više ličnih ili telefonskih kontakata sa ljudima u ili oko HDZ. - Šeks Vladimir mu je prenio da je imao duži razgovor sa Hrvojem Šošićem kod koga je vidljivo kajanje zbog svega što se dogodilo između, uvjetno - rečeno, matice i frakcijskog dijela. Simpatije - Šala Petra i Davora Arasa iz Zadra su na strani - matice HDZ, ali kažu da im je žao frakcije koja je činom osnivanja HDZ izigrana i ostala na cje - dilu, da su ljudi s pravom poniženi i uvrijeđeni. Za sebe su rekli da će još razmisliti i vidjeti, - da se ne mogu samo tako opredijeliti, da im je sve to novo i da će se drugima razgovarati i konzultirati se. U razgovoru s našim izvorom Marko Veselica nije krio uvrijeđenost prigovorivši mu da ga je - bar trebao obavijestiti o činu osnivanja.

Značajna je odluka HDZ da s Frakcijskim dijelom - nema nikakvih kontakata, makar je kod nekih već - prisutno kajanje zbog izazvanog raskola. Matični - dio HDZ primiti će ih u svoje redove, dakle za članove, isključivo na osnovu javno izrečenog pokajanja. Ovakav politički salto mortale ne treba uskoro od nikoga očekivati, mišljenja su u manjim tijelima HDZ.

MJERE SDS:

-Instruktaž suradnika

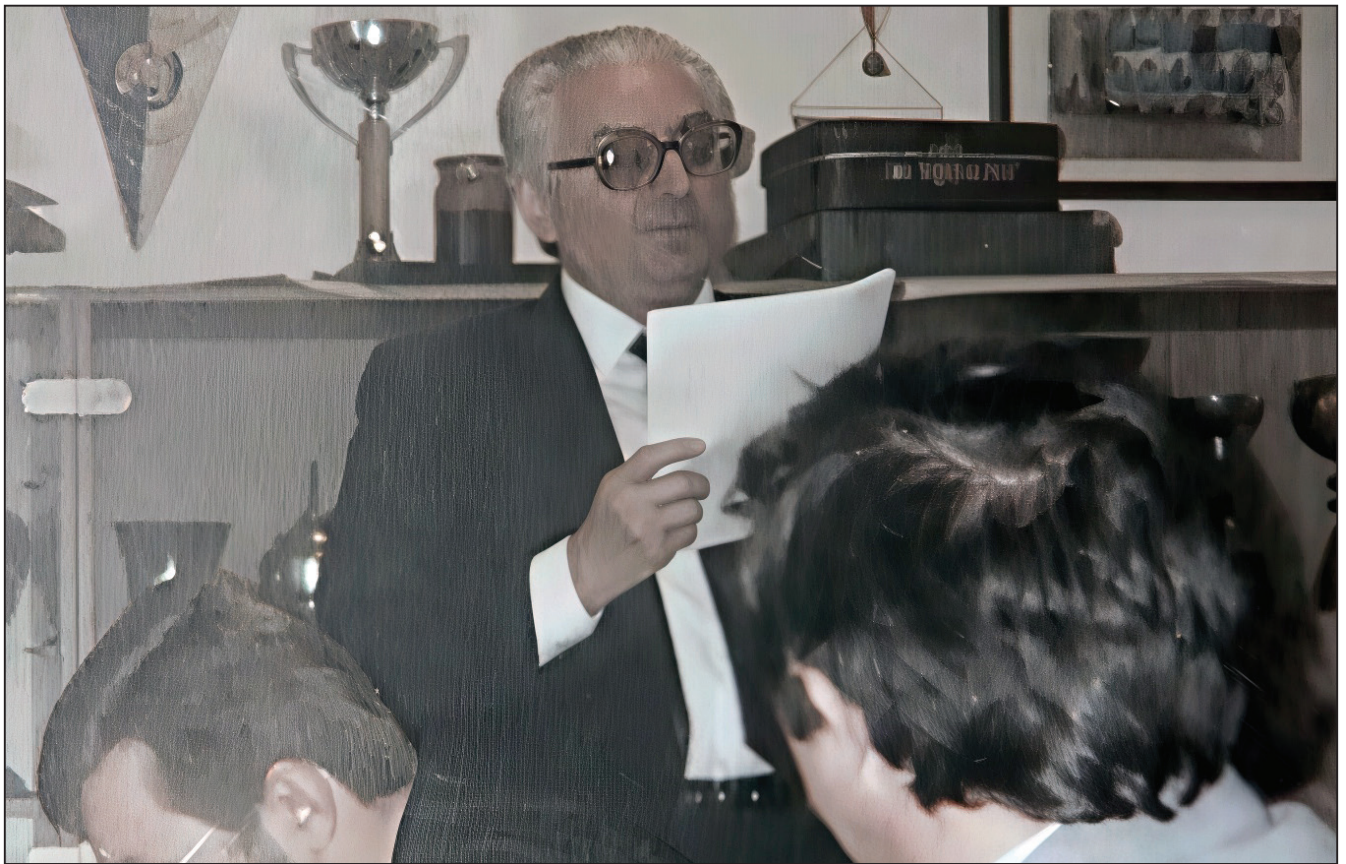
Barbir B./BL

NAČELNIK CENTRA SDS :

Krešimir Sršen

Osnivačka skupština HDZ-a u prostorijama NK „Borac“ na Jarunu 17. Lipnja 1989.

Informacija CSDS Split o osnivanju HDZ-a u Metkoviću i Pločama

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
GLAVNE SIGURNOSTI

14.11. 1989. g.

TAR S P L I T

STROGO POVJERLJIVO

Dostavljeno
Zamjeniku republičkog sekretara
I odjelu SDS 1 primjerak
II odjelu SDS 1 primjerak
III odjelu SDS 1 primjerak
IV odjelu SDS 1 primjerak
V odjelu SDS 1 primjerak
VI odjelu SDS 1 primjerak
Centar SDS Zagreb

INFORMACIJA broj 422

VEZA: INFORMACIJA broj

Izvori:

- TKTR
- Suradnik "DELTA"
- Lica koja nisu u suradničkom odnosu, a pružaju podatke SDS.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:

2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

3. Predmet:

UNUTRAŠNJI NEPRIJATELJ

- hrvatski nacionalizam -

OSNIVANJE OGRANKA HDZ-a U KARDELJEVU I METKOVIĆU:

- saznanja.-

SADRŽAJ:

Primjenom operativnih mjera i radnji SDS, te preko suradničkih pozicija, prema licima eksponiranim s pozicija hrvatskog nacionalizma na području općina Metković i Kardeljevo (FILIPOVIĆ MARINKO-OO, BEBIĆ LUKA - PO, GABRIĆ IVAN zv. "ŠLJIVAC"-PO i dr.), u posljednja dva mjeseca pratili smo njihovu aktivnost na planu osnivanja Ogranaka HDZ-a u Kardeljevu i Metkoviću.

Posebnu aktivnost ispoljio je KIKEREC VELIBOR, pravnik u mirovini, iz Kardeljeva, u cilju animiranja i omasovljenja članstva HDZ-a na ovom području, te je o svim akcijama predhodno dogovarao sa MANOLIĆ JOSIPOM zv. "JOŽA", predsjednikom IO HDZ-a; tajnikom BOBETKO IVANOM iz Zagreba, zatim sa ŠEŠELJ STJEPANOM (OO CSDS Zagreb), književnikom iz Zagreba, preko kojega je dobivao materijale HDZ-a.

- 2 -

Zapažena je i aktivnost SRŠEN VEDRANA, ekonomiste, zaposlen u "Sarajevskoj banci" - Osnovna banka Kardeljevo, koji se posebno aktivirao na pronalaženju prostorijske za osnivački skup, te je obišao više ugostiteljskih objekata na području Kardeljeva.

Osnivačka skupština Odbora HDZ-a u Kardeljevu, održana je dana 18.10.1989.g., kojoj su iz Zagreba prisustvovali Manolić Josip-predsjednik IO HDZ-a i JURIĆ PERICA-član IO HDZ-a, te je za predsjednika Ogranka HDZ-a Kardeljevo izabran Kikerec Velibor, za podpredsjednika Sršen Vedran, za tajnika dr. ŠALINOVIĆ FILIP - stomatolog, za blagajnika MEDAK RADINKO-radnik RO "Pneumatik", i za delegata u Središnji odbor HDZ-a za Dalmaciju izabran je ŠILJEG LUKA - profesor, zaposlen u Narodnom Sveučilištu u Kardeljevu.

Sve navedene osobe Službi su i ranije poznate po svom kontinuiranom djelovanju sa pozicija hrvatskog nacionalizma. Tako je Kikerec Velibor 1971.godine bio član Inicijativnog Odbora "Matice Hrvatske", a inače je bio na funkciji tajnika SO Kardeljevo. Sršen Vedran je sin SRŠEN ZDRAVKA koji je 1971.godine bio jedan od organizatora za osnivanje IO "MH" u Kardeljevu, a Vedran je pod utjecajem očevih političkih ideja, u društvu svojih istomišljenika istupao sa pozicija hrvatskog nacionalizma. Šiljeg Luka 1971.g. je bio predsjednik Ogranka "MH" u Kardeljevu, koji je, nakon što je isključen iz SK i smijenjen sa mjesta direktora Narodnog Sveučilišta u Kardeljevu, i dalje nastavio djelatnost sa pozicija hrvatskog nacionalizma. Nalazi se pod pojačanim nadzorom SJS. Šalinović Filip je također osoba koja je u Kardeljevu poznata po nacionalističkoj orijentaciji, a prema neprovjerenim podacima, za vrijeme rada u SR Njemačkoj, bio je u vezi sa ekstremnom emigracijom. Indikativno je njegovo ponašanje da za tzv. "Dan NDH" ne radi i svečano se odijeva.

Pored navedenih osoba, uže jezgro Odbora HDZ-a u Kardeljevu sačinjavaju još i ŠILJEG BOŠKO-ekonomist, zaposlen u

- 3 -

PPK "Neretva"-Opuzen, brat navedenog Šiljeg Luke, zatim RAIĆ ZLATKO - direktor SIŽ-a Socijalnog osiguranja u Kardeljevu, koji je 1971.g. bio član Ogranka "MH" a bio je i predsjednik OK SKH Kardeljevo, koji je na Osnivačkoj skupštini Ogranka "MH" Kardeljevo naglasio da je "mjesto gdje bi se trebali angažirati članovi SK, i rad u Ogranku MH"; zatim KOSTANIĆ EMIL - službenik Banke u Kardeljevu i MIKULIĆ PETAR - zaposlen u "Interšped"-OOUR Kardeljevo".

O osnivanju Ogranka HDZ-a u Kardeljevu, članovi Odbora obavijestili su i tjednik "Nedjeljnu Dalmaciju", koji je u broju 925 od 29.10.o.g. objavio Proglas "Izjava osnivačkog skupa Općinskog Odbora HDZ Kardeljevo", kojim se objavljuje da je na nejavnom mjestu u Kardeljevu, dana 18.10.o.g. održan osnivački skup Odbora HDZ-a, koji, premda na nejavnom mjestu, predstavlja legalan zakonit i statutan čin i ne znači da je nezakonit.

Prema našim operativnim saznanjima, ovaj Proglas u "Nedjeljnoj Dalmaciji", objavljen je preko urednika u tom tjedniku JOVIĆ JOSIPA, koji je inače prijatelj i istomišljenik ERAK SREČKA, politologa zaposlenog u RO "Luka Ploče", koji je također član užeg jezgra Odbora HDZ-a Kardeljevo, a koji je skupa sa Jovićem studirao na FPN u Zagrebu i skupa sa njim aktivno sudjelovao u studentskom pokretu 1971.godine u Zagrebu, a bili su i prijatelji kasnijeg emigranta pok. BRUNA BUŠIĆA. Erak je inače zbog svoje aktivnosti u "MH" isključen iz SK.

Daljnijim operativnim radom, te preko suradnika "Delta", došli smo do podataka da je početkom 11.mj.o.g. osnovan Ogranak HDZ-a u Metkoviću, pa je tako za predsjednika Odbora izabran BEBIĆ LUKA (naša PO po hrvatskom nacionalizmu), za podpredsjednika VEKIĆ STIPE - zaposlen kao šef auto-servisa u RO "Mehanika"-Metković, za tajnika POPIĆ MILUTIN - penzioner, za blagajnika JELAŠ JOŠKO, a za delegata u Središnjem Odboru HDZ-a za Dalmaciju, izabran je GABRIĆ IVO zv. "ŠLJIVAC" (naša PO po hrvatskom nac.).

- 4 -

Potpisivanje pristupnica za HDZ vrši se u nekoliko kafe-barova u Metkoviću, pa tako OBSIVAČ ŽIVKO i ROSO TADIJA - vlasnici kafe-barova u Metkoviću, stalno nose sa sobom pristupnice i program HDZ-a. Neki od članova Ogranka HDZ-a u Metkoviću, kao JERKOVIĆ ŽIVKO, izjavljuju da su u Metkoviću pozvali TUDMAN FRANJU i I.Z. ČIČKA iz Zagreba, te prof. BROZOVIĆ DALIBORA, a predsjednik Ogranka Bebić Luka kaže da u Metkoviću ima veći broj simpatizera HDZ-a, od kojih su neki članovi SK, a namjera mu je da u HDZ učlani i 10-tak osoba srpske nacionalnosti. Pored ovoga, Bebić je sa Pošte u Metkoviću uputio telegram predsjedniku Skupštine SR Slovenije Milanu Potrču, u kojem "cijelom narodu bratske Republike Slovenije čestita proglašenje Amandmana na Ustav SR Slovenije".

KRSTIČEVIĆ RATKO (naša PO), također je aktivan na animiranju i propagiranju HDZ-a, kod kojeg je boravio ŠILJEG STJEPAN - književnik iz Zagreba, koji se posebno založio da HDZ-u pristupe i članovi HSLS-a sa područja Metkovića i Vida. Naime, u toku 9.mj.o.g. 20-tak lica s područja Metkovića i Vida, potpisalo je pristupnice HSLS-u, među kojima je posebno bio aktivan PEJAR PERO-penzioner iz Vida, koji održava vezu i prima materijale HSLS-a iz Zagreba, a koji je dana 01.11.o.g. u gradskom parku u Metkoviću, ispred biste Stjepana Radića, zapalio svijeću na kojoj je bila zaljepljena naljepnica crven-bijel-plav, kao i grb sa šahovskim poljem, bez socijalističkih obilježja. Pored navedenog, Pejar i nekolicina članova HSLS-a skupljali su i novac za štampanje glasila HSLS-a, te bili u Zagrebu na potpisivanju peticije za vraćanje spomenika Bana Jelačića.

Daljnjim operativnim radom i primjenom op.-tehničkih mjera, pratili smo aktivnost članova Odbora HDZ-a iz Kardeljeva i Metkovića, gdje su se posebno isticali predsjednici Odbora Kikerec Velibor i Bebić Luka.

- 5 -

Posebnu aktivnost isti su dali članku u tjedniku "Nedjeljna Dalmacija" od 05.11.o.g., vezano za osnivanje i aktivnost HDZ-a na području Kardeljeva, gdje su donesene izjave članova HDZ-a Kardeljevo. Članak ocjenjuju kao vrlo dobar i vizit-kartu za izlazak u javnost, te s tim u vezi ističu izjavu DRAGE KRSTIČEVIĆA - predsjednika OK SKH Kardeljevo, pa tako Bebić kaže: "Čestitam mu na izjavi, kada sekretar partije kaže da bi nas rado volio vidjeti u svojim redovima. Znae što je to! A on izgleda jedan razuman čovjek".

Takoder, iz razgovora sa Manolić Josipom iz Zagreba, saznajemo da je Kikerec Velibor sa Šiljeg Lukom i Sršen Vedranom iz Kardeljeva, dana 07.11.o.g. prisustvovao u Metkoviću komemorativnoj večeri pjesniku Stojanu Vučićeviću. Na komemoraciji bili su prisutni i Bebić Luka i Gabrić Ivo iz Metkovića, te Šešelj Stjepan i HORVATIĆ DUBRAVKO iz Zagreba, gdje su takoder vođeni razgovori o HDZ-u, a Šešelj i Horvatić su se izjašnjavali kao i simpatizeri HDS-a.

Našim mjerama takoder smo utvrdili da su Kikereca kontaktirali i bili kod njega LOZO TOMISLAV i GOJAK ALEN iz Splita, takoder članovi HDZ-a, koji su mu donosili biltene, pozivnice i bedževe HDZ-a, a inače Lozo i Gojak su veze HDZ-a u Zagrebu i distributeri glasila HDZ-a na ovom području, što obavljaju osobnim automobilom. Tako je na području Kardeljeva do sada prodano oko 90 primjeraka Glasnika HDZ-a, a novao od prodaje šalje se u Zagreb, a u Zagreb su dostavljene i potpisne liste za članove HDZ-a u korist spomenika Banu Jelačiću. Dio propagandnog materijala HDZ-a ostavljen je i kod BOBETKA JANKA (OO) u njegovoj vikendici u Bratušu kod Makarske, a koji je namijenjen za distribuiranje na ovom području, tako da Manolić i Bobetko iz Zagreba vrlo pozitivno ocjenjuju aktivnost HDZ-a na ovom području, dajući pri tome podršku i savjete za daljnju aktivnost.

- 6 -

Tako je dana 09.11.o.g. član Središnjeg odbora HDZ-a iz Zagreba - Jurić Perica, po nalogu predsjednika IO HDZ-a Manolić Josipa, zamolio Bebić Luku i Kikerec Velibora da zajedno sa predsjednikom Središnjeg odbora HDZ-a iz Zagreba - SLADIČEK MILIVOJEM, zastupaju središnjicu HDZ-a na Osnivačkoj skupštini u Dubrovniku dana 11.11.o.g. Jurić ih je također obavijestio da, ako su u mogućnosti, da pošalju telegrame podrške Ogranku HDZ-a u Bjelovaru, koja će imati Osnivačku skupštinu dana 10.11.o.g., a na Osnivačkoj skupštini se očekuje prisustvo nekoliko stotina članova.

Jurić također u razgovoru sa Bebićem i Kikerecom, nagovještava da bi se išlo na osnivanje još 20-tak općinskih odbora HDZ-a, sa kojima bi pokrili svih 114 hrvatskih općina, te dalje kaže da su osnovane organizacije HDZ-a u SAD i Kanadi, kao i "Međunarodni klub prijatelja HDZ-a" u Francuskoj, koji će se kod francuske javnosti zalagati i za interese HDZ-a.

U cilju daljnjeg praćenja i dokumentiranja aktivnosti Odbora HDZ-a na području Kardeljeva i Metkovića, poduzimamo operativne mjere i radnje, posebno prema vodećim licima, za koje smo i do sada raspolagali saznanjima o njihovoj djelatnosti sa pozicija hrvatskog nacionalizma.

P O D A C I:

1. KIKEREC VELIBOR, sin Branimira i Ivane r. Komat, r. 29.11.1925.g. u Slavonskom Brodu, pravnik u mirovini, nastanjen u Kardeljevu - Vladimira Nazora 27.
2. SRŠEN VEDRAN, sin Zdravka i Marije r. Matović, r. 07. 11.1953.g. u mjestu Blace, SO Metković, ekonomist zaposlen u "Sarajevskoj banci" - Osnovna banka Kardeljevo, nastanjen u Kardeljevu - Vladimira Nazora 23.
3. ŠALINOVIĆ FILIP, sin Joze i Kate r. Šalinović, r. 01. 11.1940.g. u V.Prologu, SO Vrgorac, liječnik stomatolog

- 7 -

u DZ Kardeljevo, nastanjen u Kardeljevu - Birina bb.

4. ŠILJEG LUKA, sin Šimuna i Zorke r. Matičević, r. 18.10. 1936.g. u Podgradini - Opuzen, SO Metković, profesor zaposlen u "Narodnom Sveučilištu" u Kardeljevu, nastanjen u Kardeljevu - JNA bb.

5. MEDAK RADINKO, sin Stipana i Drine r. Oršulić, r. 24. 05.1957.g. u Kominu, SO Kardeljevo, radnik u RO "Pneumatik", nastanjen u Kominu.

6. RAIĆ ZLATKO, sin Ante i Matije r. Korljan, r. 19.10. 1934.g. u Gradcu n/m, SO Kardeljevo, direktor SIŽ-a Socijalnog osiguranja u Kardeljevu, nastanjen u Gradcu.

7. KOSTANIĆ EMIL, sin Stipe i Zorke r. Kostanić, r. 18.08. 1951.g. u Makarskoj, službenik OP banke u Kardeljevu, nastanjen u Kardeljevu - Vladimira Nazora 15.

8. MIKULIĆ PETAR, sin Stipana i Ivke r. Mikulić, r. 10.07. 1948.g. u Kočerinu, SO Lištica, SR BiH, zaposlen u OOUR-u "Interšped" u Kardeljevu, nastanjen u Kardeljevu, Vladimira Nazora 29.

9. ERAK SREČKO, sin Ivana i Mare r. Nikolao, r. 20.07.1951.g. u Šarić Strugi, SO Kardeljevo, dipl. politolog, rukovodilac informativnog sektora u "Luoi Ploče", nastanjen u Kardeljevu, Trg soc.revolucije 13.

10. BEBIĆ LUKA, PO CSDS Split po hrvatskom nacionalizmu.

11. VEKIĆ STIPE, sin Nikole i Jurke r. Bebić, r. 21.09. 1952.g. u Metkoviću, zaposlen kao šef auto-servisa RO "Mehanika", s prebivalištem u Metkoviću-Prvoboraca 77.

12. POPIĆ MILUTIN, sin Luke i Ruže r. Kujundžić, r. 10.05. 1926.g. u Ivanbegovina, SO Imotski, penzioner, s prebivalištem u Metkoviću - S. Filipovića br. 5.

13. JELAŠ JOŠKO, sin Jakova i Luce r. Kalaz, r. 27.07. 1944.g. u Metkoviću, gdje je i nastanjen - Omladinska 43;

14. GABRIĆ IVO zv. "ŠLJIVAC" (PO CSDS Split po hrvatskom nacionalizmu).

- 8 -

15. ✓ OBŠIVAC ŽIVKO, sin Mate i Luce r. Popović, r. 03.07.1958. g. u Bijelom Viru, SO Metković, nastanjen u Metkoviću-Vrbovoi bb.
16. ✓ ROSO TADIJA, sin Marijana i Bare r. Pušić, r. 28.11. 1952.g. u Ričice, SO Imotski, a prebivalištem u Metkoviću - I.L. Ribara 3.
17. PEJAR PERO, sin Frane i Ive r. Petković, r. 18.12.1946.g. u Vidu, penzioner, nastanjen u Vidu.

MJERE SDS: - TKTR
 - Instruktaž suradnika (2)
 - Djel.provjere (17)

ZAHARIJA M.
 ZOROJA M. /R.M.
 S.J.

N A Č E L N I K:
 Krešimir Sršen

Informacija CSDS Split o osnivanju HDZ-a u Dubrovniku

REPUBLIKA HRVATSKA REPUBLIKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE POSREDOVANJE DRŽAVNE SIGURNOSTI 20. XI 1989. CENTAR S P L I T	STROGO POVJERLJIVO Dostavljeno Zamjeniku republičkog sekretara I odjelu SDS 1 primjerak II odjelu SDS 1 primjerak III odjelu SDS 1 primjerak IV odjelu SDS 1 primjerak V odjelu SDS 1 primjerak VI odjelu SDS 1 primjerak VII odjelu SDS 1 primjerak <i>Šuter SDS Zagreb</i>
INFORMACIJA broj 431	
VEZA: INFORMACIJA broj _____	
Izvori: - Op. veza "SLA-VUJ" - Društvene veze - Neposredno opažanje operativca - OTS	1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: UNUTRAŠNJA 2. Metode i sredstva rada neprijatelja: 3. Predmet: Osnivačka skupština HDZ u Dubrovniku - saznanja .-
L - 13	SADRŽAJ: Dana 11. studenog 1989.g. u Dubrovniku je održana Osnivačka skupština Hrvatske demokratske zajednice. Nakon saznanja da ispred Inicijativnog odbora <u>JELIĆ IVO</u> i <u>JURICA ANTON</u> intenzivno tragaju za odgovarajućim prostorom za održavanje skupštine, operativno smo se postavili i u suradnji sa OSUP-om pratili daljnju aktivnost. Utvrdili smo da su kontaktirali tajnika Kluba pomoraca, koji je sazvao Predsjedništvo i informirao ih o zahtjevu HDZ da skupštinu održe u njihovim prostorijama. Predsjedništvo je nakon razmatranja jednoglasno odlučilo da se prostor Kluba pomoraca ne ustupi za tu svrhu, smatrajući da aktivnost HDZ nije legalizirana od strane društva, a i poznavajući idejnu opredjeljenost nekih pojedinaca još iz doba MASPOKA. Zatečeni takvom odlukom, s obzirom na vremenski tje - smac i već prispjele predstavnike iz centrale HDZ iz

- 2 -

Zagreba (tajnik BOBETKO IVAN i predsjednik odbora SLAVIČEK MILIVOJ), bili su prisiljeni da se okupe u društvenom ugostiteljskom objektu "KARAK" gdje su i održali omnivažku skupštinu.

Ističemo, da je ovaj objekt spontan izabran, a skupština održana bez prijave nadležnom organu i bez konsultacije sa šefom i osobljem lokala. Okupljanje ispred lokala i grupe na ulici (Stradunu) smo video-dokumentirali radi identifikacije, a veći dio toka skupštine i fono-dokumentirali. Skupštini je prisustvovalo oko 25 osoba (nismo deciderani u broju jer je u objektu bilo i drugih gostiju) od kojih dvojica iz Zagreba (ranije navedeni), te predsjednici ogranka iz Metkovića (VELIBOR KIKEREC) i KARDELJEVA (LUKA BEBIĆ), dok su ostali bili iz Dubrovnika i okolice.

Nakon potpisivanja pristupnica, prisutnima se kurtoazno obratio BOBETKO IVAN, zatim predsjednici ogranka iz Metkovića i Kardeljeva, te aklamacijom izabrani predsjednik dubrovačkog ogranka JELIĆ IVO i njegov zamjenik JURICA ANTUN. (Reprodukciju snimljenih govora dostavljamo u prilogu Informacije, mada po našoj ocjeni nisu interesantni za SDS.) Zatim je prisutnima podijeljen prvi, drugi i treći broj lista HDZ "Glasnik", nakon čega su se razišli, a predstavnici Zagreba i predsjednici Metkovića, Kardeljeva i Dubrovnika su ostali nešto duže radi dogovora o daljnjoj aktivnosti i koordinaciji. (Taj dio nismo dokumentirali iz objektivnih razloga.).

Naglašavamo, da su na skupštini, pismeno bili pozvani novinari lokalnih sredstava informiranja, koji zbog nagle promjene mjesta održavanja (što nisu znali) nisu prisustvovali. Dogovoreno je da OSUP, na osnovu prikupljenih saznanja i obavljenih informativnih razgovora sa predsjednikom ogranka JELIĆEM i njegovim zamjenikom JURICOM, kao i osobljem ugostiteljskog objekta podnese zahtjev za prekršajni postupak zbog kršenja propisa o javnim skupovima.

Naglašavamo, da je sedam lica, od 15 identificiranih pripa

- 3 -

dalo Matiči Hrvatskoj u vrijeme MASPOKA, a četvorica se nalaze u našoj pasivnoj evidenciji.

Osnivačkoj skupštini ogranka u Dubrovniku, pored ostali prisustvovali su i pristupili HDZ-u:

1. BEATOVIĆ PERO, sin Stijepa i Ane, r. 07.03.1960.g. u Ošlju, SO Dubrovnik, po zanimanju ing. saobraćaja, sa prebivalištem u Dubrovniku, Ivanska 3, a momentalno boravi u Zagrebu.
- Prolazi kroz pasivnu evidenciju kao osoba koja nastupa sa nacionalističkih pozicija, ranije vrlo aktivan oko osnivanja NK "Croatia" iz Ošlja, gdje je kroz svoju aktivnost plasirao ideje kleronacionalista, i vrlo je blizak sa dijelom klera.
2. BRIGOVIĆ NIKOLA, sin Donka i Kristine, r. 06.12.1914.g. u Gornjoj Vrućici, SO Dubrovnik, penzionirani skladištar poduzeća "Luka Dubrovnik", sa prebivalištem u Dubrovniku, Od Šorte 1.
- Aktivan u vrijeme MASPOKA, član Matice Hrvatske.
3. GVOZDAN IVO, sin Iva i Ane, r. 19.01.1916. u Doli, SO Dubrovnik, penzionirani vozač, sa prebivalištem u Dubrovniku, Put JNA 82.
4. JELIĆ IVO, sin Iva i Tomice, r. 30.12.1942.g. u Dubrovniku, profesor na Pomorskom fakultetu, sa prebivalištem u Dubrovniku, I. Vojnovića 29 b.
- Prolazi kroz pasivnu evidenciju zbog eksponiranosti sa pozicija hrvatskog nacionalizma, učesnik kao student u MASPOKU u Zagrebu, inače njegova aktivnost rezultirala i krozOI "Profesor".
5. JURICA ANTUN, sin Petra i Marije, r. 01.06.1922.g. u Laštovu, pomorac - penzioner, sa prebivalištem u Dubrovniku, P. Budmani 11. Učesnik NOR-a, član SK, a njegov sin

- 4 -

NEVEN je član rukovodstva i vrlo aktivan u HDZ - Zagreb gdje i prebiva.

6. KRASOVAC ANTUN, sin Frane i Made, r. 15.01.1924.g. u Dubrovniku, penzionirani urar, sa prebivalištem u Dubrovniku, Široka 5.

- Prolazi kroz pasivnu evidenciju, pripadnik ustaškog pokreta, član poslijeratnih ilegalnih organizacija, vrlo blizak sa klerom, pripadnik II reda sv. Franje, član MH za vrijeme MASPOKA.

7. KRASOVAC FRANO, sin Antuna i Vice, r. 22.06.1958.g. u Dubrovniku, po zanimanju muzičar, sa prebivalištem u Dubrovniku, Široka 5.

- Sina naprijed navedenog Antuna, kleronacionalistički opredjeljen.

8. LENDIĆ SREČKO, sin Đura i Sofije, r. 10.02.1912.g. u Trstom, SO Dubrovnik, penzionirani profesor, sa prebivalištem u Dubrovniku, N. Božidarevića 6.

- Član upravnog odbora Matice Hrvatske, radnik MH.

9. LJEPOTICA IVO, sin Pera i Marije, r. 08.07.1929.g. u Dubrovniku, profesor tjelesnog odgoja, sa prebivalištem u Dubrovniku, Kovačka 13.

- Član MH, prolazi kroz pasivnu evidenciju, pripadnik ustaškog pokreta, šovinist.

10. MARINOVIĆ ANTE, sin Ante i Jake, r. 09.12.1918.g. u Blato, Korčula, profesor, sa prebivalištem u Dubrovniku, D. Todorovića 10.

- Član MH (radnik), vrlo blizak sa dijelom klera, ima brata svećenika.

11. MATIĆ ANTUN, sin Antuna i Nele, r. 02.07.1945.g. u Dubrovniku, ing. strojarstva, sa prebivalištem u Dubrovniku, Sustjepanska 28.

- 5 -

12. PETKOVIĆ BOŽIDAR, sin Iva i Kate, r. 12.06.1930.g. u Tivtu, SR Crna Gora, profesor tjelesnog odgoja, sa prebivalištem u Dubrovniku, Oktobarske revolucije 4.
- Član Matice Hrvatske.
13. PAVLOVIĆ STIJEPO, sin Pava i Nike, r. 10.04.1923.g. u Stonu, SO Dubrovnik, penzioner, sa prebivalištem u Stonu.
- Blizak sa klerom, član odbora Matice Hrvatske
14. VLAHUŠIĆ ANDRO, sin Iva i Anice, r. 17.05.1960.g. u Imotica, SO Dubrovnik, liječnik, sa prebivalištem u Stonu.
- Kleronacionalista blizak sa pojedincima iz ekstremnog dijela klera.
15. ZANINI MIHO, sin Antuna i Ružice, r. 23.08.1955.g. u Dubrovniku, profesor u muzičkoj školi, sa prebivalištem u Dubrovniku, Antuninska 1.

Održani skup dobio je publicitet, jer je komentiran u dnevniku Radio-Dubrovnika i "Dubrovačkom vjesniku". Različiti su komentari, ali u suštini negativni jer je o ovoj organizaciji šire komentirala "Slobodna Dalmacija" o ogranku iz Kardeljeva, pa se poistovjećuje.

O svim daljnjim saznanjima i rezultatima prekršajnog postupka, blagovremeno ćemo informirati.

MJERE SDS: - usmjeravanje izvora
- video-dokumentacija (1)
- fono-dokumentacija (1)
- tajna pratnja

T. Glavan/MČN
J. Bjelobaba

NAČELNIK CENTRA:
/Krešimir Bršen/

Prvi Općinski odbor HDZ-a osnovan je u Pločama, tadašnjem Kardeljevu, 18. listopada 1989.

Osnivačke skupštine HDZ-a u Dubrovniku i Metkoviću

Informacija CSDS Osijek o osnivanju HDZ-a u Osijeku

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJE POSLOVE
DRŽAVNE SIGURNOSTI

20. XI 1989. g.

CENTAR OSIJEK

STROGO POVJERLJIVO

Dostavljeno
Zamjeniku republičkog sekretara

I odjelu SDS 1 primjerak
II odjelu SDS 1 primjerak
III odjelu SDS 1 primjerak
IV odjelu SDS 1 primjerak
V odjelu SDS 1 primjerak

ARHIVA
DOSJE

INFORMACIJA broj 706

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

- TKTR
- informativni razgovor
- suradnik "Emin"
- suradnik "Gavroš"

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet:

1. -

2. -

3. ŠEKS VLADIMIR (OO) i GLAVAŠ BRANIMIR (PO).

SADRŽAJ:

U koncertnoj dvorani osječkog Student-skog centra 18.11.1989.g. održana je Osnivačka skupština ogranka HDZ-a za općinu Osijek. Skupština je počela u 10,15 sati, a završila oko 15,00 sati.

Skupštinu je otvorio GLAVAŠ BRANIMIR (PO), koji je saopćio vijesti o tragediji u Aleksinačkom rudniku. Nakon toga je odana počast minutom šutnje poginulim rudarima i upućen je apel prisutnima, ponajprije članovima HDZ-a da materijalno pomognu obiteljima unešrećenih. Nakon toga posebno je pozdravio članove HDZ-a iz drugih ogranka koji su prisutni kao počasni gosti. Među njima pozdravio je MILIVOJA SLAVIČEKA poznatog književnika, IVANA BOBETKA, glavnog tajnika HDZ-a iz Zagreba, DURU PERICU, upravnika Doma HDZ iz Zagreba, KIKEREC

- 2 -

VELIBORA iz ogranka HDZ-a iz Metkovića, STJEPANA SULEMANECA iz Pitomače, MLADENA TOMAŠEVIĆA iz ogranka HDZ-a iz Nove Gradiške, GREGORIĆ TOMISLAVA iz ogranka HDZ-a Slavonski Brod, JURU ŠIMIĆA i JOSIPA TROGRLIĆA iz ogranka HDZ-a iz Dubrovnika, IVANA VLADIĆA iz ogranka HDZ-a Bjelovar, GORANA MENDEŠA iz Vinkovaca, MENADA JERKOVIĆA, ŽELJKA KOVAČEVIĆA, ZDRAVKA JURČEVIĆA i JOSIPA PEĆI iz Valpova, RATOMIR KUZMIĆA iz ogranka HDZ-a Slavonski Brod, ANTU MADUNIĆA i NIKU HULJINA iz Zagreba, PERIČIĆ MATU i GOJKA ALENA iz Splita te grupu članova HDZ-a iz Züricha. Tada je Glavaš Branimir pozvao prisutne da otpjevaju himnu "Lijapa naša" čime je označen početak rada Osnivačka skupštine HDZ-a općine Osijek.

Nakon niza pozdravnih riječi prisutnih gore navedeni gostiju i čitanja brojnih brojojava koji su stigli iz Siska, Dubrovnika, Metkovića, Vodica, Zadra, Benkovca, Biograda na moru, Kambara (Australija), Švedske itd. u kojima je izražena podrška i želja za uspješnim rad osječkog ogranka HDZ-a.

Tada je jednoglasno usvojen dnevni red kojeg je pročitao Šekš Vladimir, a glasio je:

1. Izvještaj o povijesnim razlozima, pretpostavkama, socijalno-kulturološkim, političkim okolnostima i svakim inim činidbenicama koji su uvjetovali pojavu HDZ-a na političkoj sceni Hrvatske i Jugoslavije.
2. Rasprava povodom izvještaja kojeg je podnio Šekš Vladimir.

- 3 -

3. Izori i glasanje.

4. Zaključna izjava Osnivačke skupštine HDZ-a za općinu Osijek kao službeni dokument.

U provoju točki dnevnog reda Šeka Vladimír je govorio o socijalizmu koji je proklamiran kao humano društvo u kojem je na djelu nacionalna ravnopravnost i istinska demokracija, a mi ga doživljavamo u suprotnom svjetlu gdje vlada jednomnolje, nerazumni jednpartijski sistem i monopol jednog pogleda na svijet. Dalje ističe promašaj jednpartijskog sistema i da je došlo krajnje vrijeme da se od njega odustane u korist parlamentarne demokracije u kojem ne bi bilo monopola bilo koje i bilo čije partije. Govorio je neispoljivom biću hrvatskog naroda koji teži da bude svoj na svome te navodi da se to može ostvariti isključivo razvojem demokracije u Hrvatskoj i Jugoslaviji. Kritizirajući monopolističku ulogu SK rekao je kako 6,5% članova SK od ukupnog broja građana SRH ne može i ne smije biti jedino mjerilo istine za javno mnijenje u SRH. Dalje, navodi da je primarno pravo naroda u ovom slučaju hrvatskog da odluči da li želi živjeti u jugoslavenskoj zajednici ili pak u samostalnoj slobodnoj državi, te da to treba biti suverena volja hrvatskog naroda, što znači da se u Ustav SR Hrvatske unese član o pravu na samoopredjeljenje do odojepljenja. HDZ će djelovati u okviru SSRN samo pod uvjetima da prestane egzistirati kao transmisija i produžena ruka SK i da SSRN djeluje nezavisno i autonomno.

Nakon toga za riječ se javio VEKIĆ IVAN, koji je sa puno emocija, ali bez isključivosti citirao Antu Starčevića, gdje on govori sredinom

- 4 -

prošlog stoljeća o suverenom pravu hrvatskog naroda na slobodu, nezavisnost, bez utjecaja bilo koga sa strane. Nadalje, se zahvaljuje OSUP-u Osijek na razumijevanju da dopusti tekući sastanak, te izrazio nadu da je to jedan od momenata koji garantira bolju perspektivu i nove odnose u našoj zemlji. U ovom govoru ograduje se od šovinizma i drugih osoba koji teže ka razbijanju Jugoslavije. Na tu izjavu se nadovezalo i ponešto negodovanja od strane jednog dijela publike.

U drugoj točki dnevnog reda obavljena je rasprava o izvještanju kojeg je ponudio Šeks Vladimir. Prvi sudionik u raspravi bio je IVAN ŠIMIĆ, predstavnik studentske Sekcije HDZ-a Sveučilišta Osijek koje okuplja oko 100 studenata. U raspravi su sudjelovali TRDIN GORAN, JOZO PRIMORAC, IVAN BOBETKO, NIKO GUNJINA, AME DAPIĆ i STJEPAN RIMAC. U raspravi među naekstremnijim govornicima bili su Trdin Goran i Bobetko Ivan, čije su teze problematične i nerijetko zadiru u područje šovinizma. Trdin kaže da je Hrvatska država prije svega država hrvatskog naroda, zatim da se iz srednjih i visokih škola ukinu općenarodna obrana i marksizam kao predmeti koji znglupljuju učenike i studente, da se njihovim učenjem gubi vrijeme. Bobetko kritizira šutnju sadašnjeg hrvatskog rukovodstva koje tolerira stanje u kome su Hrvati građani drugog reda, a kako on navodi, "ako drugi žele sve što i mi želimo mogu biti i imati sve što i mi imamo, ali uvijek moraju znati da su u Hrvatsku kročili i nastanili se dobrom voljom, a često i glupošću samih Hrvata".

- 5 -

11/28
Nakon toga prešlo se na treću točku dnevnog reda gdje je uslijedio izbor članova Izvršnog odbora HDZ-a za općinu Osijeku. Šeks Vladimir je pročitao Izbornu komisiju koja je bila u sastavu: ŽELJKO KRIVIĆ, kao predsjednik Komisije, VULETIĆ ZRINKA, ZLATKO SAVANOVIĆ, ŽELJKO BOŠNJAK i VLADO BILIĆ kao članovi Komisije. Onda je pročitana kandidacijska lista na kojoj se našlo 13 kandidata. Izbori su obavljani tajnim glasanjem, izborima je pristupilo 352 birača, a izabrano je 10 članova Izvršnog odbora. Najviše glasova dobio je ANTE JELAVIĆ, 308 glasova. Ante Jelavić, sin Duje, r. 10. 11.1925.g. u Splitu, Hrvat, drž. SFRJ, dipl. pravnik, advokat, prebiva u Osijeku, Ruzveltova 1-a, eskalirao za vrijeme "mas. poka", prolazi kroz evidencije SDS br. 162053.

- ADAM MESTOROVIĆ, 284 glasa, sin Ivana i Ljube, r. 23.7.1930.g. u Ivankovu, Hrvat, drž. SFRJ, po zanimanju nastavnik, zaposlen u školi "Braća Guštin" u Višnjevou, stalno nastanjen u Osijeku, T. Ujevića 13, također eskalirao za vrijeme "mas. poka", prolazi kroz evidencije SDS br. 141602.
- IVAN ŠIMIĆ, 267 glasova, prebiva u Osijeku, Sremska 124, student.
- TOMISLAV ŠLJIVAC, 260 glasova, r. 28.1.1940.g. u Osijeku, otac Tomo, majka Radovanović Marija, magistar ekonomskih znanosti.
- IVAN JOBST, 254 glasa, sin Andrije i Francisko, r. Kasser, r. 16.6.1940.g. u Osijeku, prebiva u Osijeku, Vij. VI. SUK-a 10, Hrvat, drž. SFRJ.

- 6 -

- GORAN TRDIN, 230 glasova, sin Radoslava i Laure
r. Uršić, r. 4.11.1967.g. u Osijeku, prebiva u
Osijeku, Hrvat, drž. SFRJ.
- MARIJA SUK, 224 glasova, kći Balog Karla i Fuček
Terezije, r. 4.9.1948.g. u Osijeku, prebiva u
Osijeku.
- GOJKO KVESIĆ, 220 glasova, sin Ivana i Janjo, r.
27.7.1960.g. u Reonu, SO Lištica, Hrvat, drž.
SFRJ, prebiva u Osijeku, Divaltova 220.
- ANTE DAPIĆ, 219 glasova, sin Ivana i Miroslave,
r. 22.8.1958.g. u Čaprazlijanu, SO Livno, prebi-
va u Osijeku, Kolodvoraka 16-g, Hrvat, drž. SFRJ.
- MILJENKO KOLOBARIĆ, 210 glasova, sin Joze i Ka-
te, r. 15.12.1963.g. u Gornjim Mamićima, SO Liš-
tica, prebiva u Osijeku, paška 23, Hrvat, drž.
SFRJ.

Na listi nisu prošli RIBA BOŽIDAR, LJI-
LJANA SERDARUŠIĆ i MARIJA VESELI. Ova izabrana
Skupština će za 10-tak dana između sebe izabrati
predsjednika HDZ-a za općinu Osijek.

Završnu točku dnevnog reda ponovo je
uzeo Šeks Vladimir u kojoj je pročitao izjavu
Osnivačke skupštine HDZ-a za općine Osijek. Izja-
va sadrži 10 točaka:

1. Da Sabor Hrvatske u Ustav Hrvatske unese odred-
bu o neotuđivom ~~ne~~odjeljivom pravu hrvatskog na-
roda na samoupredjeljenje do odojopljenja.
2. Da Sabor Hrvatske raspiše općenarodni referen-
dum o uvođenju višestranačkog sustava u Hrvat-

- 7 -

skoj i da nema demokracija bez višestranačkog sustava.

3. Da Sabor Hrvatske isto kao i Slovenski parlament i slovenski narod unese u novi hrvatski Ustav odredbu o isključivoj nadležnosti Sabora Hrvatske o tome kada se može upotrijebiti oružana sila za vrijeme izvanrednog stanja na teritoriju Hrvatske.
4. Da Sabor Hrvatske donese takav izborni Zakon koji će omogućiti opće slobodne tajne i demokratske izbore sa ravnopravnim sudjelovanjem svih građana i svih političkih organizacija.
5. Da Sabor Hrvatske donese Zakon koji ukida smrtnu kaznu u Hrvatskoj.
6. Da se iz kaznenog i prekršajnog zakonodavstva izbace sve odredbe i članovi koji omogućavaju kažnjavanje građana zbog izražavanja mišljenja i uvjerenja, tj. da se ukinu čl. 133. i 114. KZ SFRJ.
7. Da Sabor Hrvatske predloži Saveznom parlamentu donošenje Zakona o općoj amnestiji za politički kažnjiva djela i da se to donese povodom Dana Republike i da se predloži Saveznom parlamentu amnestiranje i puštanje na slobodu svih političkih osuđenika i zatvorenika u Jugoslaviji.
8. Predlaže se da Predsjedništvo Hrvatske kao Ustavom ovlašten organ i politički najviše tijelo, Izvršno tijelo Sabora u Hrvatskoj podnese Predsjedništvu SFRJ još jednom, ali ovog puta službeno u ime Hrvatske zahtjev za aboliciju

- 8 -

Azem Vlasija. Da se ne želi sudjelovati u jednom prijavom i neofašističkom procesu zbog kojeg se sramimo, procesu kojeg osuđuje cijeli svijet. Želimo dići svoj glas i upozoriti Sabor i Predsjedništvo, da sa sebe želimo skinuti povijesnu svu odgovornost i sukrivnju za jedan zločinački proces, za seriju zločinačkih političkih procesa koji se vode danas na Kosovu.

9. Traži se od Sabora SR Hrvatske da zatraži od Predsjedništva SFRJ ukidanje izvanrednog stanja na Kosovu i povlačenje svojih jedinica, jer očito je da svaka represija i upotreba nasilja ne smiruje i ne sređuje situaciju na Kosovu. Traži se od Sabora Hrvatske da donesu odluku o povlačenju policijskih jedinica iz Hrvatske sa Kosova, jer ne žele da oni nose žig ubojica, da ih povijest jednog dana ne stavi na mjesto izvršilaca mračnih i prijavih ciljeva jedne šovinističke velikosrpske imperijalne politike.
10. Apelira se u završnoj izjavi na sva tijela, na sve organe, na političku i državnu vlast u Hrvatskoj da odlučno i javno istupe na svakom mjestu u obranu suvereniteta Hrvatske i dostojanstva hrvatskog naroda, i da se učini sve što je u moći da se spriječi izbijanje građanskog rata koji nam nije nažalost daleko.

Skupštini je bilo prisutno oko 600 što gostiju, što članova, što znatijeljnika, koji su izuzetno emocionalno i burno pljeskom reagirali na svaku izjavu koja se ticala prava čovjeka i Hrvata na slobodu i demokraciju. U publici se točno raspoznavalo tko pozdravlja burnim odobravanjem sve što naglašava pridjev "hrvatski", a tko pre-

- 9 -

ferira i pozdravlja naglašavanje općih pojmova kao što su čovjek, humanost, demokracija i sloboda. Riječ euforija najslikovitije predstavlja današnje događanje koje je bilo pravi ventil za eksploziju nacionalnih osjećaja koji su na momente kod jednog broja ljudi prerastali u nacionalističku, a kod pojedinaaca i šovinističku dimenziju. Ovo se posebno primijetilo poslije jedne izjave Vokića da nacionalisti nemaju šta tražiti u HDZ-u te da mogu biti sigurni da su nepoželjni.

Skupštini su prisustvovali: novinar "Glasna Slavonija" SVETOZAR SARKANJAC, RADE SUBOTIĆ iz "Politike" te KERKEZ iz "Vijesnika". Sva snimanja vodila je "Filmoteka" iz Osijeka, a vodila je i interno snimanje. Aranžiranje i ukrašavanje dvorane organiziralo je osječko kazalište. Iz sale su bile uklonjene sve Titove slike i važne zastave, a na velikom panelu bila je izvješena zastava orven-bijeli-pravi na kojoj je pisalo Hrvatska demokratska zajednica. Na govornici je bio grb SRH bez socijalističkih oznaka. Gost iz Züricha, PRIMORAC JOZO donio je tortu ukrašenu orveno-bijelo-žutim poljima na kojoj je pisalo HDZ.

Na Skupštini se prodavala velika količina biltena, zastavica, olovaka, naljepnica sa oznakama HDZ.

Noć uoči održavanja Skupštine dvorana je bila čuvana od redara članova HDZ-a, a i u toku same Skupštine bilo je vidljivo lošak redara oko Studentskog centra kao i u samom dvorani. Za šefa osiguranja bio je postavljen BORAS MILAN zv. "Pa-jo", a pošto on nije došao zamijenio ga je ROGALO.

- 10 -

U pauzi sviralo je tamburaško društvo "Barabe", koji su u jednom momentu zasvirali "Ustani bane", ali ih je Bobetko Ivan u tome spriječio.

Poslije završetka Skupštine novoizabrani članovi i gosti iz daljih mjesta otišli su u ugostiteljski objekt "Bendek" na ručak. Troškovi Skupštine iznose oko 70.000.000.-din., a od prodanog propagandnog materijala i dobrovoljnih priloga skupljeno je 200 švicarskih franaka, 150 DM i oko 802.000.000.-din.

I/I LONČARIĆ DUBRAVKO
RENATO MATIĆ
MANDIĆ MILENKO
DONLIĆ ALIJA

VJ

Domjenak u osječkom restoranu „Bendek“ 18. 11. 1989.

Informacija CSDS Osijek o osnivanju HDZ-a u Vinkovcima

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJE POSLOVE
POSREDOVANJE DRŽAVNE SIGURNOSTI

25. XII 1989. g.

CENTAR OSIJEK

STROGO POVRPLJIVO

Dostavljeno
Zamjeniku republičkog sekretara
I odjelu SDS 1 primjerak
II odjelu SDS 1 primjerak
III odjelu SDS 1 primjerak
IV odjelu SDS 1 primjerak
V odjelu SDS 1 primjerak
VI odjelu SDS 1 primjerak
VII odjelu SDS 1 primjerak
VIII odjelu SDS 1 primjerak

arhiva

INFORMACIJA broj 799

naša
VEZA: INFORMACIJA broj 744 od 11.12.1989.g.

Izvori:

- op.veza "Niva"
- OTS
- neposredno za-
pažanje opera-
tivnih radnika.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:

2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

3. Predmet:

1. Klasni neprijatelj u zemlji.
2. Djelovanje s pokicija hrvatskog nacionalizma.
3. GLAVAN BRANIMIR - PO, DŽAJA JOSIP i PEČI JOSIP.

SADRŽAJ:

U sveobuhvatnu pomoć GLAVAN BRANIMIRA (naša PO), PEČI JOSIP i DŽAJA JOSIP kao i njihove veze dana 16.12.1989.g. u kinu "Crvena zvijezda" u Vinkovcima u vremenu 10 - 14,15 sati održali su osnivačku skupštinu ogranka HDZ-a na općinu Vin-
kovce u prisustvu 600 - 650 članova, gostiju i predstavnika sredstava informiranja.

Kino sala bila je dekorirana velikom zastavom crven, bijeli i plavi bez socijalističkih obilježja sa tekstom HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA. U kraćem kulturno-umjetničkom programu sudjelovao je KUD "Slavko Mađar" iz sela Cerić BO Vinkovci, sa splotom igara "Šokački drmež". Na početku skupštine u dva navrata pjevana je himna "Lijepa naša".

Na skupštini su bili prisutni gosti iz Zagreba, Osijeka, Kardeljova, Vodica, Švicarske, Splita, Bjelovara i iz drugih mjesta koji su u ime

ogranka kojima pripadaju pozdravili osnivačku skupštinu ogranka HDZ-a za općinu Vinkovce. Od interesantnijih lica skupštini su prisustvovali akademik prof. dr. KREŠIMIR BALENOVIĆ u svojstvu potpredsjednika HDZ, Mr NEVEN JURICA, IVAN BOMETKO, PERICA JURIĆ, MILAN KOVAČ, PERICA DURO, svi iz Zagreba, zatim VEKIĆ IVAN, BRANIMIR GALVAŠ (naša PO) i dr. članovi Izvršnog odbora ogranka HDZ iz Osijeka.

Od lica s područja Vinkovaca koja su se zbog djelatnosti s pozicija hrvatskog nacionalizma nalazili pod tretmanom Službe na osnivačkoj skupštini zapaženi su ŠEBALJ dr IVAN i PAVELIĆ TOMISLAV. Među prisutnima bila su i lica prema kojima je Služba poduzimala određene mjere zbog njihove povezanosti s ustaškom fašističkom emigracijom i to DELIĆ IVO (nalazio se u PO), IŽIVKIĆ STJEPAN (bio u grupnoj PO "Duda"), JOZIĆ JOSIP registriran kao veza emigracije, GLIBUŠIĆ IVICA i ŠIMUNOVIĆ JURE.

Posebno je aplauzom i ovacijama pozdravljen govor ŽANIĆ DRAGUTINA iz Vinkovaca koji je kao član SKJ i član SUBHOR-a održao govor ističući da se ne slaže godinama s politikom SKJ, te da je zbog toga na svojim leđima osjetio represiju sistema i bio istaknut i z SK. Zatražio je ujedinjenje svih snaga u Hrvatskoj bez obzira na partije i stranke navodeći da "će nam svi ljudi dobre volje trebati". Između ostalog u govoru je naveo "ja mislim da to treba otvoreno reći da ovo što sadašnje rukovodstvo Srbije radi i što govore njihovi rukovoditelji sada "o njihovom pokretu, da je to Velika Srbija".

Njegov govor, kao i svi govornika pozdravljen je burnim aplauzom.

Operativna pozicija koja je prisustvovala navedenoj skupštini kao i neposredna zapažanja operativnih radnika podudaraju se u ocjeni da je na skupu vládalo euforično stanje koje se pojačavalo pri pominjanju Hrvatske i Hrvata kao i isticanje

3.

da se HDZ zastupa i nacionalni program.

Veliki broj gostiju uzeo je učešće na Skupštini, neki su samo prenosili pozdrave inicijativnih grupa i odbora iz mjesta odakle dolaze. Međutim, JURICA, BOBETKO, PERICA JURIĆ, VEKIĆ, GLAVAŠ održali su govore na političkim konstatacijama, a koji su sa dosta nacionalnog naboja podizale među prisutnima temperaturu nacionalne odredenosti. U pojedinim momentima svi prisutni u dvorani djelovali su kao homogena cjelina koja je često aplaudirala dizala se sa svojih mjesta uzdignutih ruku u znak pobjede. Takvo ponašanje prisutnih dolazilo je do izražaja prilikom govora gore navedenih lica a posebno kada su bili prepoznatljivi navodi o "hrvatskom identitetu", "nacionalnom programu HDZ" (Jurica Neven).

Ivan Bobetko: "Bez obzira na uvjete kakvi će biti, mi možemo rješavati sve probleme koji će se javljati, ali isto tako spremni ćemo biti braniti svoj dom, svoju domovinu i svoju ustavnost. I zato, svi mi koji u svojoj bolesnoj mašti prekrajuju Hrvatsku, nek znaju da ovdje postoje Hrvati koji su spremni, a koji znaju braniti svoj dom.

Primorac Jozo iznio je da: "Nije vrijeme za pjesme, već Hrvatske koja nas treba ... (aplauz). U ovom vremenu dragi prijatelji moramo zaboraviti na sve, mora nam biti glavna preokupacija Hrvatska i samo Hrvatska, jedino nas može uništiti naša vlastita nespremnost.

U svim govorima korišteni su starohrvatski izrazi što je na Skupštini poprimilo obavezujući karakter. Na svaku upotrebljenu riječ iz uobičajene terminologije što pretežno je bilo prisutno kod diskutanata s područja Vinkovaca, prisutni su burno reagirali, te zvižducima i galamom prekidali govornika. Gotovo svi prisutni bili su radikalni u tom svom

4.

zahtjevu tako da je do kraja rada Skupštine bilo diskutanata koji su se često korigirali, ispričavali pa i odustajali od diskusije.

Glavaš je u svom govoru napao borbe SUBNOR-a Vinkovci zbog njihovog zahtjeva o zabrani održavanja osnivačke skupštine, dok se kod drugih govornika intencio antikomunizam.

Nakon održanog glasanja za izvršni odbor u koji su između ostalih izabrani Džaja i Peći svi prisutni su se razišli bez narušavanja JRM.

Održavanje ove skupštine izazvalo je pozornost i negodovanje među građanima općine Vinkovci pa i ograđivanje od strane predsjedništva OK BGRN Vinkovci, a u selima u kojima je pretežno nastanjen srpski živalj došlo je do pojave zabrinutosti i nesigurnosti pa i organiziranja zbora građana Markušice smatrajući da se tu radi o obnavljanju hrvatskog "mas.poka".

Općinskom odboru SUBNOR-a Vinkovci od strane anonimnog pošiljaoca iz Rijeke upućeno je pismo pretećeg sadržaja zbog njihovog zahtjeva o zabrani održavanja skupštine HDZ.

Dana 17.12.1989.g. Glavaš je boravio u Šarengradu, SO Vinkovci gdje je kontaktirao svoje veze radi održavanja osnivačke skupštine HDZ u Šarengradu.

Dana 25.12.1989. godine Peći Josip podnio je OSUP-u Vinkovci obavjest o javnoj promociji HDZ u Vinkovcima u kojoj ih obavještavaju da će se u toku četiri dana (od 27. - 30.12.o.g.) prikupljati potpisi građana Vinkovaca kojim se izjašnjavaju o podršci Završne izjave osnivačke skupštine HDZ usvojenoj 16.12.1989.g. Prema obavjesti potpisi bi se prikupljali na tri mjesta u gradu Vinkovci. Završnu izjavu vam dostavljamo u prilogu.

Mjera i radnje SDS: Instruktaž.

Idea koja se spominju:

1. GLAVAŠ BRANIMIR - naša PO.

5.

2. DŽAJA JOSIP - podaci poznati.
3. PEČI JOSIP - podaci poznati.
4. ŽANIĆ DRAGUTIN - podaci poznati.
5. ŠEBALJ dr IVAN - podaci poznati.
6. PAVELIĆ TOMISLAV - podaci poznati.
7. DELIĆ IVO - podaci poznati.
8. IŽIVKIĆ STJEPAN - podaci poznati.
9. JOZIĆ JOSIP - podaci poznati.
10. GLIBUŠIĆ IVICA - podaci poznati.
11. ŠIMUNOVIĆ JURE - podaci poznati.
12. VEKIĆ IVAN - podaci poznati.
13. BALIĆNOVIĆ dr KREŠIMIR - iz Zagreba.
14. JURICA mr. NEVEN - iz Zagreba.
15. BOBETKO IVAN - iz Zagreba.
16. JURIĆ PERICA - iz Zagreba.
17. KOVAČ MILAN - iz Zagreba.
18. PERICA DURO - iz Zagreba.
19. PRIMORAC JOZO - predsjednik HDZ za Švicarsku.

Prilog:

- fotokopija pretećeg pisma upućenog općinskom odboru SUBNOR-a Vinkovci.

I/I - Plotikosić Vladimir

- 2 -

sambla tamburaša i djevojaka u narodnim nošnjama. U tom periodu gore navedena lica su dogovarala dolazak i književnika Aralice Ivana iz Zadra, te grupe profesora sa Pravnog fakulteta u Splitu, i to: Petrinović dr. Ive (OO), Dujčić Andrije (OO), Bilić Ivana (PO), Cvitan Onesina (PO) i Davorina Rudolfa.

U daljnjim kontaktima gore navedenih lica sa rukovodstvom HDZ-a u Zagrebu, u navedenom periodu bio je potvrđen i dolazak Grubišić Ćira, Jurić Perice, Josipa Manolića, Ivana Bobetka, Šeks Vladimira i Primorac Joze (iz Ciriha-Švicarska), kada su dogovarali da jedan od njihovih simpatizera, video-kamerom snima njihov dolazak u Split, te odlazak na Osnivačku Skupštinu, preko Rive u hotel "Marjan".

Prateći aktivnost Marković Zvonimira, Loze Tomislava i Gojak Alena, te drugih lica, okupljenih oko IO HDZ-a u Splitu, u periodu neposredno prije održavanja Osnivačke Skupštine ovog Ogranka, registrirali smo i nekoliko interesantnih kontakata i komentara gore navedenih lica i njihovih istomišljenika. Tako su dana 04.01.0.g. Hrvoje Šošić i dr. Ante Korljan, dogovorili tekst koji se trebao pročitati u ime rukovodstva HKDS-a: "U ime stranke i u ime Hrvata u inozemstvu, pozivam vas na stvaranje hrvatskog bloka, kao što je već najavio predsjednik HKDS-a, dr. Hrvoje Šošić, prilikom javnog objavljivanja Zahtjeva naroda hrvatskom Saboru, od strane hrvatske političke opozicije. Tražim da u ime istih svetih ciljeva, kojima zajednički težimo, poradimo na stvaranju hrvatskog bloka. Podržite stvaranje hrvatskog bloka". Navedeni tekst potpisao je Hrvoje Šošić.

Nedugo zatim, dr. Antu Korljana nazvao je nadbiskup Franje Franić u penziji, kada mu je čestitao Božić i zahvalio mu se u vezi objavljivanja njegovog članka u prvom broju lista HKDS-a "Hrvatske novine".

- 3 -

Tom prilikom nadbiskup Franić zatražio je od Korljana da skupa sa Zvonimirom Markovićem dode kod njega na razgovor, a vezano za formiranje i djelovanje hrvatske političke alternative u Splitu. Korljan je tom prilikom Franiću izjavio da se u Splitu sada priprema Osnivačka Skupština HDZ-a, te da će to biti jedan veliki politički skup, a da su novac uspjeli sakupiti iz Amerike, Australije i čitavog svijeta. U daljnjem razgovoru istakao je da je rukovodstvo HDZ-a pozvalo Korljana da učestvuje na ovoj Skupštini, te da on ima namjeru zatražiti od Skupštine ujedinjenje svih alternativnih hrvatskih pokreta u jedan hrvatski opozicioni pokret. Na to mu je Franić odgovorio: "To bi bilo kao udružena opozicija, što je bila prije protiv Stojadinovića". Na kraju razgovora Franić je istakao da on nije nikakav političar, ali da ga zanima daljnji "tijek događaja vezano za političku alternativu u Hrvatskoj".

Istog dana izvjesni Belas Ante iz Trogira (identifikacija i provjera u toku), obavijestio je Radanović Jozu, člana IO HDZ-a Split, da je uputio telegram podrške Osnivačkoj Skupštini HDZ-a za Split i jedan izvjesni broj dokumenata, koje ima namjeru predati tzv. Hrvatskoj ligi za ljudska prava. U tom razgovoru Belas je inzistirao da se pročita tekst njegovog telegrama, te da se prenese poruka članovima HDZ-a "da ipak najveća borba treba da se ostvari u borbi protiv komunizma, srušiti komunistički sistem u Jugoslaviji i onda se formirati dalje...Mislim da treba se ugledati na Poljake, Čeha... Ovdje i dalje petokraka, srp i čekić...ovdje je najveća borba koja se treba voditi protiv komunista, jer oni neće lako napustiti vlast, nije ovdje civilizacijski nivo, ovo je balkanizam plus kalemljeni boljševizam... prema tome, nama treba da se sruši komunistički sistem u Jugoslaviji, Hrvatska odcijepi od Jugoslavije i formira višepartijski sistem, te da se tako ide u Evropu.

- 4 -

Npr. Sabor je staljinistički, Zakon o unutrašnjim poslovima i Zakon o izborima, sve je ostalo po starom i teško ćemo tu mi išta uraditi. Mislim, formiraju se stranke, ali komunisti vlast ne puštaju. Ja sam veoma skeptičan na ovim područjima i ovdje će biti teško bez oružja rješavati te probleme. Meni je žao što neću prisustvovati Skupštini, kada bi tražio da se HDZ učlani u koaliciju sa HNV-om, Meštrovićem, Vidovićem i ovim drugima iz HDP-a... Ne možemo mi te ljude i tu hrvatsku emigraciju sada jednostavno eliminirati..to su ljudi koji se lo godina bore protiv komunizma. Ja vas stoga molim da Hrvatsko Narodno Vijeće i Hrvatski Državotvorni Pokret, uđu u koaliciju sa HDZ-om, jer od ovih domaćih stranaka nema ništa".

Kao i što smo ranije najavili, dana 06.01.1990.godine, u vremenu od 10,00 do 15,00 sati, u Kongresnoj dvorani hotela "Marjan" održana je Osnivačka Skupština HDZ-a za Split, uz prisustvo vodećih ličnosti HDZ-a, kao što su: dr. Franjo Tuđman, dip.prav.Vladimir Šeks, dr. prof.Dalibor Brozović, mr. Ivan Bobetko, Šime Dodan i drugi. Tehničko održavanje Osnivačke Skupštine i čuvanje reda, sprovedeno je od strane 15-tak, ranije u informacijama, spominjanih članova IO HDZ-a iz Splita, u čemu su se naročito isticali Lozo Tomislav, Gojak Alen, Davor Milinović i drugi. Ističemo da su tzv. "čuvari reda" bili pretežno izabrani iz grupe mladih članova HDZ-a, koji su u toku Osnivačke Skupštine nosili trake oko rukava, sa trobojnicom - crven-bijel-plav, te su kontrolirali da li se u salu ulazi sa pozivnicama HDZ-a. Na zidu iza pozornice, kako je bilo dogovoreno, postavljena je dekoracija dobivena od Glavaš Branimira iz Osijeka, a sastojala se od trobojnice dužine 10-15 metara, bez socijalističkih obilježja, crven-bijeli-plavi, gdje je analogno svakoj boji, bio ispisan naziv "HRVATSKA - DEMOKRATSKA - ZAJEDNICA".

- 5 -

S prednje strane govornice nalazio se amblem staro-hrvatskog grba - šahovnice, sa žutim resama. Na ulazu u Kongresnu dvoranu, postavljena je kutija za dobrovoljne novčane priloge, uz natpis da novac služi za pokriće troškova održavanja Skupštine HDZ-a. Tom prilikom na obližnjem stolu, prodavane su knjige Vladimira Šeksa, posljednji broj "Glasnika HDZ-a", kalendari s likom kralja Zvonimira, i diploma s tekstom himne "Lijepa naša".

Prije otvaranja Osnivačke Skupštine, u dvoranu je ušao tamburaški orkestar od 15-tak lica, obučenih u narodne nošnje, koji su im tom prilikom izveli narodne pjesme i poskočice Slavonije i Dalmacije. Na početku Skupštine, u Kongresnoj dvorani bilo je prisutno oko 800 pripadnika HDZ-a iz SR Hrvatske, inozemstva, i drugih građana. Kao što smo i napomenuli, u dvoranu se moglo ući isključivo s pozivnicom IO HDZ-a, a samu Osnivačku Skupštinu, u smislu najava, vodio je glumac HNK-a Perković Rade, koji je predložio da se u radno predsjedništvo imenuju Zvonimir Marković, Šeks Vladimir, Ruić Ivica, Pavlov Goran i Perišić Nenad, što je jednoglasno i prihvaćeno.

Uvodnu riječ na Osnivačkoj Skupštini, u ime organizatora, dao je Zvonimir Marković, kada je između ostalog, u govoru konstatirao kako se za razliku od aktualnih demokratskih procesa u Evropi, "mi gotovo šunjamo prema nekakvoj slobodi, čije lice još ne raspoznavamo. Da nam prevelika sloboda ne bi naškodila, naša narodna vlast nam je daje u malim količinama. Odmahnimo rukom na ovo što nam je dopušteno... udahnimo dušu i dajmo život napuštenim oblicima. Razveselimo naše tužne majke našim vedrim licima. To neka bude jedna od glavnih poslanja HDZ-a u našem gradu. Hrvati su etičan narod u svom cjelokupnom povijesnom trajanju, a etičan narod ne odustaje od života. Naša etičnost je i geslo naše budućnosti..

- 6 -

Mi ne idemo u Evropu samo zbog fantastičnog tehnološkog napretka. HDZ je svjestan svih suvremenih nastojanja i svim silama će se truditi da ovim svečanim činom, rođendanom HDZ-a koji slavimo u našem gradu Splitu, poklonimo naša srca, naš um i našu snagu na dobrobit nam jedine i drage Hrvatske".

Slijedeći govornik bio je predsjednik HDZ-a Tudman Franjo, koji se prisutnima, između ostalog, obratio riječima: "Svi oni koji šire obmane i laži o HDZ-u, neka pogledaju istini u oči i neka se ne zavaravaju da u jedan ovakav hrvatski demokratski pokret mogu ući. Kad sam došao u ovaj vaš grad, bilo mi je jasno da ću morati voditi računa što ću govoriti. Poznato mi je da ovdje ima ostataka unitarističko-autonomaških stjepanija, ali takvih ima i na ostalom hrvatskom muljevitom tlu. U jednom demokratskom procesu kakav je naš, mi ćemo ih potisnuti na rubu gdje im je i mjesto. Mnogi ironiziraju moj do duše arhaični jezik i pokušavaju biti jedine sudije ovog sistema. To što se čini prema meni je praksa koja je prisutna u Hrvatskoj od davnina, da se zatire sve - čitav hrvatski narod i čitava hrvatska nacionalna povijest. Hrvatska mladež je bila 70-tih godina, pa i do današnjih dana, premlaćivana i zatvarana zbog takvih pjesama kao što su "Marjane, Marjane", "Vilo Velebita", pa čak i "Lijepa naša". Slamanjem hrvatskog proljeća 71.godine, Hrvatska je bila pasivizirana ništa manje nego i danas. Prema tome, za svo ovo vrijeme dok je vladala takva politika u Hrvatskoj, izrasli su novi naraštaji koji o tome ne znaju i u takvim prilikama javila se HDZ sa programom koji je otvorio dušu i srca hrvatskih ljudi. Ovako kako smo se mi ovdje okupili, ovako se okupljaju ljudi u svim hrvatskim mjestima i u iseljenoj Hrvatskoj, gdje imamo možda i više ljudi. Jednostranački program uzročio je na hrvatskom tlu tu poslovično dugotrajnu šutnju, te se i moglo očekivati da će nakon unutarnjih i evropskih događanja, ta šutnja biti prekinuta, da će

- 7 -

na hrvatskom tlu opet progovoriti istina. Kao što to biva nakon dugih suša, kad padne kiša u šumama niknu tada kojekakve gljive, među njima ima jestivih i jako korisnih, ali ima i otrovnih pa čak i pogubnih. Tako je i sa pojavama našim pluralističkim na hrvatskom tlu. Sve će se to vremenom pokazati, što je od toga dobro i narod će znati izabrati i Hrvatska će sasvim sigurno proći tu svoju demokratsku proceduru. Nije slučajno što je HDZ bila dočekana na nož, što je najžešće napadana do dana današnjeg, što se još danas uključuju i pronalaze ne-kakvi borci od Splita do Bjelovara, samo čiji su to borci, zašto su borci, ne hrvatski borci za hrvatsku slobodu i za pravo hrvatskog naroda za samoodređenje, nego li za kojekakve druge unitarističke i komunističke sile.. Napadaju nas zbog tobože isključivo nacionalnog programa; mi polazimo od starokršćanskog povijesnog hrvatskog prava, ali ne odbacujemo svaku razboritost politike prema pravoslavnom srpskom kršćanstvu...Nismo promijenili sliku Hrvatske u pokretnom smislu. Zbog toga krećimo čvrsto i složno na oživotvorenje naših životnih, programskih ciljeva, za poštivanje i svijest čovjeka, za zajedništvo i iscjeljenje Hrvatske, za slobodu i demokraciju".

Nakon kraćeg kulturno-prigodnog programa (recital i kompozicija "Zemljo moja"), predstavljen je slijedeći govornik - Vladimir Šeks. Govoreći o napadajima na HDZ, sa posebnim akcentom koji dolazi iz jednog osebnog krila Hrvatske, tj. iz krila autonomaštva, isti je dao svoje viđenje tog fenomena autonomaštva, koji, po njemu osobno, predstavlja "Trojanskog konja i petu kolonu u redovima jedinstvenog hrvatskog naroda", a što je u suštini koncepcija koja svoje korijene vuče iz veliko-srpskih aspiracija. U daljnjem govoru Šeks je posebno na vrlo oštar način, napao pojedine društveno-političke

- 8 -

i javne radnike Splita, Zagreba i drugih sredina, koji su u svojim izlaganjima kritizirali rad stranke, uz napomenu da su to nenarodni i nehrvatski političari i sluge Jugo-režima. O svom spornom govoru u Australiji, odakle se, po njegovim rečenicama, iz istrgnutih citata, grade monstruoze konstrukcije na njegov račun, isti je dodao da je do njih politika došla posredstvom policije, što je najbolji dokaz o njihovoj čvrstoj povezanosti. Dio svog izlaganja Šeks je posvetio stradanjima koje je hrvatski narod imao od 45.g. do danas, i uputio poziv Saboru i CK SKH Hrvatske, da se javno ispriča hrvatskom narodu za sve ono što su mu učinili, naročito od 1971. godine.

Nakon izlaganja Šeksa, voditelj je Skupštini HDZ-a predstavio i neke predstavnike ostalih stranaka, tj. predstavnika Ogranka HDS-a Split - Podrug Luku, predstavnika HMP-a Split - Šuto Stipu, predstavnika HKDS-a - dr. Antu Korljana, kao i sve predstavnike vjerskih konfesija, novopridošle novinare, a nakon toga riječ je data dr. Šimi Dodanu.

U svom govoru, isti je istakao da je prošlo dugo vremena "od kako mi Hrvati nijesmo smjeli govoriti u našoj zemlji istinu, jer smo kao najbolji sinovi hrvatskog naroda bili zabranjeni da se brani od jedne agresije i pljačke. Mi smo Hrvati u posljednjih 120 godina podnijeli najveće žrtve u Evropi, da se oslobodimo, ali se nismo uspjeli osloboditi zbog izdajica i kukavica u vlastitim redovima". U daljnjem izlaganju, isti se zapitao gdje su novci prikupljeni za Auto-cestu Zagreb - Split, a odmah zatim i odgovorio: "Otišli su za prugu Beograd - Bar, što je sramotno djelo Bakarića i njegove klike, koja nije bila narodna vlast nego komesarijat za falsifikaciju Hrvatske". Istakao je da Jugoslavija nije bila federacija ni jednog minuta od 45.godine do danas, a Beč

- 9 -

i Budimpešta i Beograd, izgrađeni su suzama i znojem hrvatskog naroda. Komunisti su obećali narodima Jugoslavije da će je urediti na federativni - savezni način, ali nisu rekli na II zasjedanju AVNOJ-a, a ni poslije, što to znači federacija. To je latinska riječ, a hrvatski se prevodi kao savez. Samo slobodno izabran hrvatski Sabor, može sklapati saveze.

Daljnji tok Osnivačke Skupštine nastavljen je čitanjem liste kandidata za Izvršni Odbor HDZ-a, s tim da su IO HDZ Zagreb i Inicijativni Odbor HDZ Split, predložili listu kandidata za Izvršni Odbor HDZ Split, uz mogućnost da prisutni mogu predložiti na listiću i neke svoje kandidate. Na listićima su bili slijedeći kandidati: Zvonimir Marković - zubni liječnik, Ivica Ruić - liječnik, Goran Pavlov - pravnik, Vladimir Raguž - ekonomista, Frane Milat - komercijalista, Živko Nenadić - inž.elektrotehnike, Tomislav Lozo - profesor, Mate Perišić - inž. strojarstva, Mario Kekez - trgovac, Stipe Nosić - student, Milan Lažeta - službenik, Alen Gojak - konobar, Ivan Papić - dipl. inž.elektrotehnike, Ivan Ljubičić - viši tehničar, Jure Bojić - KV radnik i Ante Parčina - dipl. pravnik.

U daljnjem radu Osnivačke Skupštine, učestvovali su i Vlado Veselica - u ime HDS-a, dr. Ante Korljan - u ime HKDS-a, Primorac Jozo - u ime Ogranaka HDZ-a za Švicarsku, kao i pripadnici brojnih Ogranaka HDZ-a iz SR Hrvatske (Osijek, Vinkovci, Virovitica, Zadar, Dubrovnik, Šibenik, Imotski, Biograd, Murter i dr.).

Milinović Damir, član HDZ-a iz Splita, u svom izlaganju između ostalog, predložio je da se iz grba Hrvatske odstrani zvijezda petokraka "jer je to simbol jedne stranke, a ne jednog naroda" i predložio da se u grb ubaci križ, te da se takav predlog uputi na razmatranje Saboru SR Hrvatske.

- 10 -

Potom se za riječ javio i svećenik Srećko Bezić, podržavajući orijentaciju dr. Franje Tuđmana i ističući potrebu davanja većih sloboda za vjernike. Svoje izlaganje imao je i Lalić Miroslav, član HBZ iz New Orleansa - SAD. Isti je istakao da je nakon bijega iz zemlje 57.godine još onda znao da će doći dan kada će se vratiti natrag u zemlju i to mu se eto ispunilo nakon 33 godine provedene u izgnanstvu. Istakao je da sve ovo što je danas čuo, neće biti uzalud, ako budemo imali više ljudi, kao što su Šeks, Tuđman i Dodan. Založio se za to da se Hrvatskoj najprije vrati sve ono što joj je u njenoj historiji oduzeto i opljačkano, a tek onda da se ide u Evropu sa čistim čelom kao jedna poštena nacija.

U vrijeme pauze, od 11,45 do 12,15 sati, podijeljeni su listići za glasanje sa 16 imena kandidata za Izvršni Odbor HDZ-a, kada je glasalo ukupno 422 lica, od čega je bilo 421 važećih, a 1 nevažeći listić. Tražila se u izbornom postupku, nadpolovična većina glasova. Za ilustraciju navodimo da je Zvonimir Marković izabran za predsjednika ovog Ogranka HDZ-a sa 408 glasova, a ostali su također dobili nadpolovičnu većinu glasova.

Nakon čitanja izvještaja o rezultatima glasanja, radni dio Osnivačke Skupštine završio je pjevanjem himne "Lijepa naša" i "Marjane, Marjane". Nakon toga priredena je svečana zakuska, na kojoj je ostalo oko 150 ljudi. Tom prilikom, jedna manja grupa od 20-tak lica, uz muzičku pratnju tamburaškog orkestra iz Vinkovaca, odpjevala je pjesmu "Ustaj Bane Jelačiću".

Sva daljnja saznanja vezano za gore navedeni skup, kao i drugo, sukoesivno ćemo pratiti i dokumentirati, te vas o tome redovno izvještavati u sklopu akcije "Vir".

- 11 -

P O D A C I:

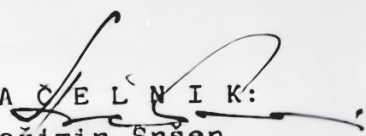
1. PETRINOVIĆ IVO, r. 1929.g., dosije br. 83975;
2. BILIĆ IVAN, r. 1933.g., dosije br. 83883;
3. RUDOLF DAVORIN, r. 1934.g. dosije br. 83981;
4. JELIĆ IVO, r. 1942.g., dosije br. 97491;
5. DALIBOR BROZOVIĆ, r. 1927.g., dosije br. 102969;
6. BEZIĆ SREČKO, r. 1922.g. u Grohotama, svećenik RKC, dosije br. 89851;
7. DODIG GORAN, sin Milana, r. 22.05.1947.g., liječnik, dosije br. 84150;
8. ŠUTA STIPE, sin Ivana, r. 08.09.1959.g. u Zagvozdu, SO Imotski, tehničar bez zaposlenja, nastanjen u Splitu - Široki Put 11a;
9. PERKOVIĆ RADE, sin Ivana, r. 08.08.1938.g. u Tivtu, glumac u HNK - Split, nastanjen u Splitu - R.Mar-kotić 7;
10. LAŽETA MILAN, sin Martina, r. 03.01.1958.g. u Ričicama, SO Imotski, ekonomista, nastanjen u Splitu - Put Kmana 87a;
11. PARČINA ANTE, sin Vinka, r. 28.10.1961.g. u Splitu, dipl.pravnik, asistent na Pravnom fakultetu u Splitu, nastanjen u selu Nisko , SO Solin;
12. PAVLOV GORAN, sin Joze, r. 25.07.1942.g. u Splitu, trgovački putnik, stalno nastanjen u Splitu - Jobova 22;
13. NOSIĆ STIPE, sin Ante, r. 04.01.1967.g. u Lovreču, SO Imotski, student, nastanjen u Splitu - Put Plokita 53;
14. PAPIĆ IVAN, sin Stjepana, r. 20.06.1956.g. u Habijancima, SO Valpovo, ekonomist, nastanjen u Splitu - Sućidar 96;
15. LJUBIČIĆ IVAN, sin Stipe, r. 19.09.1953.g. u Vinkovima, kem.tehničar, nastanjen u Splitu - Narodnih heroja 35.
16. BOJIĆ JURE, sin Ivana, r. 09.10.1949.g. u selu Ercegovci, SO Sinj, radnik, nastanjen u Splitu u ul. Kacunar 34.

- 12 -

MJERE SDS: - Instruktaž suradnika (5)
- Identifikacija (40)
- Djel.provjera (16) /
- Tajno fonodokumentiranje (1)
- TKTR (4)
- Suradnja sa SJS

PRILOG: 1
- Spec.inf. br. 48

SULIĆ Z.
RADOVIĆ M.
SKROBONJA M.
S.J.

N A Č E L N I K:
Krešimir Sršen

L - 03

Osnivačka skupština HDZ-a u Splitu 6. siječnja 1990.

Informacija CSDS Split o osnivanju HDZ-a u Imotskom

YUGOSLAVSKA REPUBLIKA HRVATSKA
SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

30.01. 1990.

CENTAR S P L I T

STROGO POVJERLJIVO

Dostavljeno
Zamjeniku republičkog sekretara
I odjelu SDS 1 primjerak
II odjelu SDS 1 primjerak
III odjelu SDS 1 primjerak
IV odjelu SDS 1 primjerak
V odjelu SDS 1 primjerak

Centar SDS Zagreb

INFORMACIJA broj 16

Naša depeša
VEZA: INFORMACIJA broj — 04-28/7 — od 21.01.0.g.

Izvori:

Suradnik "Marko"

Lice koje nije u
suradničkom odnosu
a pruža podatke SDS

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: UNUTRAŠNJI NEPRIJATELJ
2. Metode i sredstva rada neprijatelja: - hrvatski nacionalizam
3. Predmet:

PRKA JERKO (OO), KORLIJAN dr. ANTE (OO), KIKEREC
VELIBOR, LOZO TOMISLAV, ŠALE PETAR (OO), BOBETKO
IVAN, JURICA NEVEN i dr.

- Osnivačka Skupština Ogranka HDZ-a u Imotskom.-
AKCIJA "VIR".-

SADRŽAJ:

Krajem prošle i početkom ove godine, primjenom op-
mjera i radnji SDS prikupljali smo saznanja o ak-
tivnostima Inicijativnog Odbora Ogranka HDZ-a u
Imotskom, na propagiranju programa i statuta HDZ-a,
kao i pripreme oko Osnivačke Skupštine HDZ-a za
Imotski, zakazane dana 20.01.1990.g.

U pripremnom periodu, od lica interesantnih Službi,
posebno se istakao Prka Jerko (OO), koji je na
čestim sastancima sa svojim istomišljenicima - Mi-
linović Marijanom, Šitum Jurom, Šimić Damirom,
fra Lukom Livajom, držao glavnu riječ i bio ini-
cijator svih preduzetih mjera od strane HDZ-a na
području Imotskog.

Kao što smo već gore spomenuli, Osnivačka Skup-
ština održana je 20.01.1990.g. u vremenu od 10,00
do 13,00 sati u kino sali "Sloboda" u Imotskom.

- 2 -

Na Osnivačku Skupštinu, kojoj je prisustvovalo oko 700 lica, bili su pozvani i predstavnici Središnjice HDZ-a iz Zagreba - Neven Jurica i Ivan Bobetko, zatim predsjednici i članovi Odbora Ogranaka HDZ-a širom Dalmacije, kao npr. Čipor Mira, Živko Nenadić-tajnik HDZ-a Split, Petar Šale - član Središnjeg Odbora HDZ-a Zadar, Šalinović iz HDZ-a Ploče-Kardeljevo, Tadija Barun - član HDS-a iz Splita, Marko Tešija i Mladen Lažeta (OO), Zvonko Brečić - predstavnik HDS iz Zadra, Nedeljko Mimica - predstavnik HDZ Omiš, Mate Medić - član IO HDS Makarska, dr. Milutin Popić - tajnik HDZ Metković, dr. Ivica Ruić - podpredsjednik HDZ-a Split. Posebno je pozdravljen Prka Jerko, zbog svojih ispoljenih aktivnosti oko pripreme i organizacije OS u Imotskom.

Uvodnu riječ održao je Šitum Jure kao predsjednik Inicijativnog Odbora HDZ Imotski. U svom govoru posebno je istakao "lažne" napade na HDZ usmjerene u pravcu degradiranja i etiketiranja HDZ-a kao nacionalističke stranke. To je podkrijepio riječima: "Što reći o kampanji i pokušajima da se jedna kulturna manifestacija uspoređuje sa pročetničkim i ubilačkim namjerama Vuka Draškovića i njegovih sljedbenika". "Režisere" ovih napada na HDZ putem sredstava javnog informiranja, Šitum vidi prije svega u SK, koji "zbog straha od snage HDZ-a, koja je izraz želje i htijenja hrvatskog naroda, želi ovu stranku degradirati i time ostvariti preduvjete za pobjedu SKJ na proljetnim izborima". S obzirom na to, on je zaključio: "Odgoda ovakvog skupa značila bi i priznanje svega onoga za što smo napadnuti i rekli smo odlučno ne istrošenim staljinističkim metodama, koje su svoje korijene gradile na nepostojećim optužbama i lažima".

Nakon toga, prisutnima se obratio Jurica Neven, ispred Središnjice HDZ-a, riječima: "HDZ nije ideološka stranka. Ona se zalaže za potpunu deideologizaciju, cjelokupnog hrvatskog političkog i društvenog prostora. HDZ ima nacionalni i općedemokratski program, kao stranka koja se u tom smislu zalaže

- 3 -

za civilizacijske, građanske, političke stečevine suvremene Evrope, a također ističe državnu samostalnost hrvatskog naroda". Veći dio svog govora posvetio je prikazu i propagiranju HDZ-a kao najmasovnije, najorganiziranije stranke u Hrvatskoj, a kraj svog govora je posvetio, kao i Šitum, osporavanju napada na HDZ kao isključivo nacionalističke organizacije, i to riječima: "Oni koji danas u Hrvatskoj govore protiv HDZ-a, govore zapravo protiv demokracije. Oni prijeće i žele prijeći hrvatski narod da dobije slobodu, da mu kao ojelini, bez nametanja i prisile, pokaže sebi i svijetu tko je, kakav je i kakvi su mu interesi. Zahtijevam da se konačno prekine sustavno blatiti hrvatski narod, plašiti hrvatski narod takvim izmišljenim neprijateljima, umišljenim avetima i ostalim nepostojećim pričarijama i besmislicama iz arsenala totalitarne političke partije".

Nakon čitanja pozdravnih telegrama upućenih OS HDZ-a u Imotskom, za riječ se javio Bobetko Ivan - tajnik Središnjice HDZ-a. Bobetko je svoj govor koncipirao na način da je OS HDZ-a održane širom Hrvatske, želio prikazati kao "konačan izlazak Hrvatske iz mraka", kao i prevazilaženje stanja u kojem je hrvatski narod "dugo godina bio narod drugog reda". Razradujući ideju o drugorazrednosti hrvatskog naroda i sistemskom ugnjetavanju tog naroda, Bobetko je rekao: "S obzirom da nacionalno pitanje u Hrvatskoj, pa ni u Jugoslaviji, nije riješeno, HDZ želi sudjelovati u rješavanju tog pitanja, ali ne na način kao do sada. Ovaj birokratski način, gdje su 90% uglavnom hrvatskog stanovništva, vanjski i unutrašnji neprijatelji, a ostali su članovi SK ili oni drugih nacionalnosti. Tako dijalektom ustaša, represije i dr., policija čuva 90% naših neprijatelja". Bobetko ističe da HDZ po svom opredjeljenju nije nacionalistička, već da njene članove smatraju kao takvima, samo zato što su Hrvati. Po njegovim riječima, HDZ se bori za demokratsku Hrvatsku, za sve građane koji žive u Hrvatskoj, bez obzira na svoju nacionalnu pripadnost, a posebno ističe da upravo ti koji su

- 4 -

drugih nacionalnosti, moraju Hrvatsku prihvatiti kao svoju domovinu, "a ne da budu varak kojim će se Hrvatska podpaljivati iznutra".

Kraj svog govora Bobetko je posvetio pozivu na prevladavanje stanja u sredinama kao što je Imotski, gdje jedan veliki broj ljudi se nalazi na privremenom radu širom svijeta. Razlog takvog stanja, govornik prije svega nalazi u dosadašnjem društveno-političkom sistemu, a smatra da HDZ donosi nešto novo: "Do sada su ljudi morali odlaziti u svijet pa im se branio povratak, te ih se maltretiralo kroz tzv. informativne razgovore pod prijetnjom uzimanja PI, koja im čini jedini izvor egzistencije, ali sutra se ne može ostvarivati više ovakav način pritiska".

Ispred HKDS-a prisutnima se obratio dr. Ante Korljan (OO). U svom veoma kratkom govoru, posebno se zalagao za ujedinjenje svih opozicionih stranaka u Hrvatskoj, što bi, po njegovom mišljenju, omogućilo pobjedu na izborima. Zbog toga je pozvao prisutne da se već sada naprave liste ljudi koje treba predložiti za poslanička mjesta u Saboru, i koji trebaju oduzeti vlast onima koji su je do sada tako čvrsto držali. Također je i uputio demant u ime HKDS-a o tretiranju HDZ kao nacionalističke stranke, i kao pokušaja da HDZ bude pandan četnicima Vuka Draškovića.

Kikerec Velibor je također svoj govor posvetio opovrgavanju i demantiranju napada na HDZ od strane SK. Stoga kaže: "Napadi na HDZ s novim i velikim intenzitetom, opasno su se pojavili na području SRH. Ocijenjeno je da je trebalo naći hrvatski pandan onome što se dogodilo u Novoj Pazovi, odnosno objavi Srpske Nacionalne Obnove. Znamo tačno koji žele izjednačiti program HDZ-a s onim programom SNO. Oni koji žele izjednačiti našeg predsjednika Franju Tuđmana sa Draškovićem. Mi znamo da je HDZ trn u oku rukovodećih tijela službeno priznatih društveno-političkih organizacija. Onima

- 5 -

koji nam dijele lekcije iz demokracije, iako su nebrojano puta pokazali i dokazali da demokraciju shvaćaju samo kao svoje pravo, da je njima dozvoljeno sve reći, učiniti pa i davati potvrde o moralno-političkoj podobnosti svojih sugrađana koji drugačije misle".

Po Kikerecu, optužbe protiv HDZ-a su prije svega grube, ne-korektne igre nametnute od strane SK, ali bez obzira na "ovu hajku, HDZ neće odustati od svoje borbe".

Ispred HDZ-a Split, prisutnima se obratio dr. Ivica Ruić, koji, kao i njegovi predhodnici, većinu svog govora je posvetio demantiranju napada na HDZ koji je bio potaknut od strane rukovodstva SK. Po njegovim riječima, SK u nedostatku argumenata, želi HDZ-u nametnuti etiketu neprijatelja sa-veznih odnosa. "Oni su sada jedini u Evropi koji imaju političke procese, koji uz Albaniju, jedini drže u Ustavu monopol svoje jedine partije, a oni nisu naslutili mogućnost ulaska u Evropu. Mi smo ponosni što smo drugačiji jer smo željni budućnosti, jer želimo novu vlast i želimo da se više nikada ne ponove ona olovna vremena jednopartijskog sistema, da se zauvijek zaborave zebnje u srcu pri spomenu riječi - verbalni delikt, moralno-politička podobnost, nezaposlenost, inflacija, tudina itd". Svoj govor je završio riječima: "Sada kada su komunistima usta puna demokracije i slobode i onih drugih načela, koja su do nedavno željeznom metlom čistili, sada svojataju ideje onih koje su prije 19 godina otjerali sa političke scene, ali mi se nedamo zavarati. Dobro su nas naši stari naučili da vuk mijenja dlaku, ali ćud nikada".

Ispred HSS-a govorio je Luka Roić, koji je, između ostalog, istakao da stav njegove stranke je u zalaganju za brisanje jednostranačkog sistema i njegovih simbola, kako sa zastave Republike, tako i sa njenog grba. Po njemu, to je rezultat dugotrajne diktature mentaliteta u ophođenju onih koji su

.. 6 -

sebe proglasili nedodirljivima, kao i želje za ukidanje svih vrsta monopola.

Ispred Ogranka HDZ-a Sinj, za govornicu je stupio Tešija Marko, koji je na veoma grub način komentirao događaje u SRH od 1971.g. do danas, riječima: "Mnoge napredne ideje i sve pozitivno bilo je u Hrvatskoj bezobzirno ugušeno 1971.godine. Ugušena je demokracija i sloboda. To je bio sistem u kojem su ljudi za obične riječi dobijali 2,5 i više godina zatvora. 45 godina nije postojala hrvatska povijest. S druge strane, Hrvatska je financijski pomagala i pomaže druge, a da ne govorimo o našim očevima i sinovima koji su morali ići u te krajeve i u krvi gušiti tzv. kontrarevoluciju. Zato mislim da je došlo krajnje vrijeme da se obustave sva financijska davanja i povuku naši ljudi".

Ivan Šimić pozvao je prisutne da se odluče da se ukine dosadašnji grb, da se ukine simbol revolucije, te da se prekinu davanje financijske pomoći drugim republikama, s obzirom da i sama Hrvatska nije dovoljno razvijena.

Posebno grub govor održao je Ivica Karamatić, student Teologije, iz Posušja, SR BiH, koji je pokušao prezentirati represiju vlasti prema hrvatskom narodu u Posušju, gdje, po njegovom mišljenju, živi 100% hrvatsko življe. Smatra da je Hrvatska stavljena u neravnopravan položaj još od Nikole Pašića preko Aleksandra diktatora i Kraljevine SHS, pa sve do danas. Povijesne činjenice su lažno prikazivane, "a nama su u našoj prošlosti, na osnovu baš tih krivih povijesnih činjenica, naljepljivali različite etikete, ali sada dolazi vrijeme kada se laž ruši a istina pobjeđuje". Također je pozvao prisutne da u što većem broju i što homogenije, izadu na predstojeće izbore "za svoju zajedničku hrvatsku domovinu, za lijepu našu domovinu, za koju su poginuli tisuće hrvatskih sinova, etiketiranih na različite načine. Mi stojimo danas pravo i ponosimo se njima".

- 7 -

Nakon toga, pristupilo se glasanju. Na otvaranju i na završetku OS, pjevana je "Lijepa naša", a prilikom samog ulaska u dvoranu, dijeljen je program i statut HDZ-a.

Nakon Osnivačke Skupštine na području Imotskog, uslijediti će aktivnost na stvaranju Ogranaka HDZ-a po MZ, koji će imati svoju Središnjicu u Imotskom.

Sva daljnja saznanja vezano za aktivnost lica interesantnih za SDS, a uključenih u rad HDZ-a, sukoesivno ćemo pratiti i dokumentirati, te vas o tome redovito izvještavati u sklopu akcije "Vir".

P O D A C I:

1. PRKA JERKO, r. 1934.g., dosije br. 81415
2. KORLIJAN ANTE, r. 1925.g., dosije br. 81662
3. KIKEREC VELIBOR, sin Branimira, r. 29.11.1925.g. u Slavonskom Brodu;
4. SALE PETAR, r. 1947.g. dosije br. 90616
5. ŠIMIĆ IVAN, sin Ante, r. 1967.g. u Prološcu Gornjem, SO Imotski, student Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku.
6. ROIĆ LUKA, r. 30.11.1951.g., sin Frane, nastanjen u Splitu - Balkanska 40.

MJERE SDS: - Instruktaž suradnika (3)
 - Privremeno ozvučenje (1)
 - Djel. provjere (6)

STANIĆ B.
 S.J.

N A Č E L N I K:
 Krešimir Sršen

Osnivačka skupština HDZ-a u Imotskom 20. siječnja 1990.

Informacija CSDS Split o osnivanju podružnica HDZ-a po čitavoj Dalmaciji

ALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
BLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA, DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR S P L I T
27.02. 1990.g.

STROGO POVJERLJIVO

Dostavljeno
Zamjeniku republičkog sekretara

I odjelu SDS 1 primjerak
II odjelu SDS 1 primjerak
III odjelu SDS 1 primjerak
IV odjelu SDS 1 primjerak
V odjelu SDS 1 primjerak
VI odjelu SDS 1 primjerak

Centar SDS Zagreb
Centar SDS Split

INFORMACIJA broj 35

Naša depesha
VEZA: ~~XXXXXXXXXX~~ broj 04-24/46 S.Ž. od 18.02.1990.g.

Izvori:

- OPK
- Društvene veze

L-03

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: **UNUTRAŠNJI NEPRIJATELJ**

2. Metode i sredstva rada neprijatelja: **- hrvatski nacionalizam**

3. Predmet:

ŠEKS VLADIMIR, GABELICA IVAN i dr.

- Učešće i neprijateljski intonirani govori na Osnivačkim Skupštinama novih stranaka.-

SADRŽAJ:

Primjenom op. mjera i radnji SDS, posjedovali smo saznanja o aktivnostima op. interesantnih lica a koja su neprijateljski djelovala pod okriljima svojih stranaka, prvenstveno u smislu propagiranja nacionalističkih ideja i omasovljenja svojih istomišljenika na području Centra Split.

Samo za proteklog vikenda (17. i 18.02.0.g.) na našem području je održano 13 Osnivačkih Skupština (HDZ - 10 i HDS - 3), kojima je prisustvovalo oko 5650 građana (HDZ - 4800 i HDS - 850), a koje su pojedina lica iskoristila da proturaju svoje nacionalističke ideje i platforme, čak i sa militantnim obilježjima.

Dana 17.02.1990.g. održane su Osnivačke Skupštine HDZ u Trilju-SO Sinj, Makarskoj, Drnišu i Kaštelima.

- 2 -

Na Skupštini u Trilju, Ivan Bobetko iz Zagreba je, između ostalog, posebno istakao da HDZ danas ima u domovini i svijetu između 90-100 Ogranaka, najavio da je stranka pred osnivanjem i vlastite avio-kompanije i hrvatske turističke agencije, sve to, kako se izrazio, da bi se prekinulo bezočno pljačkanje i rasprodaja Jadrana.

Posebno burnim ovacijama bio je prekidan govor Vladimira Šeksa iz Osijeka, koji je govorio o namjeri članova i pristalica HDZ-a da se okupljaju i stvore čvrstu hrvatsku političku organizaciju i hrvatski pokret, sa ciljem da se uzme sudbina Hrvatske u svoje ruke. Naglasio je i potrebu da svi oni, koji se danas nalaze u njenim redovima, dobro promisle da li su spremni ići i do kraja toga puta, da li su spremni, osim riječi, da polože i nešto više.

Iznosio je kako stranka još uvijek nema ni zrno vlasti, vojsku, policiju i upravu, te apostrofirao kako su legalizirane sve stranke u SRH a da jedina koja nije smjela biti legalizirana je komunistička stranka jer propagira diktaturu i nasilje.

Dalje je govorio o povijesnim razlozima koji su uvjetovali stvaranje HDZ u SRH (rušenje i nestanak sa političke scene komunističkih diktatura a čije je ishodište u Istočnoj Evropi i optužbe i napade na SRH radi njenog sloma i sl.), te posebno isticao kako treba odbaciti sve ideje jugoslavenstva, jugosl.sintezu, jer su one uvijek bile zamka za SRH i njen narod, zbog prisutnih težnji o stvaranju Velike Srbije.

Obrazlagao je pravo svakog naroda da na svom državnom teritoriju ima suvereno pravo da odlučuje i o svom političkom, državnom i ekonomskom organiziranju, isto tako i o svom pravu na samoodređenje do odcjepljenja, a koje pravo SRH treba da danas pokuša iskoristiti.

Po njemu, ne može se živjeti u jednoj zajednici, savezu država ili federaciji, ako ti neki član te federacije "stalno radi o glavi", te naglasio potrebu da se počne

- 3 -

ozbiljno razmišljati i pripremati se, da se putem referenduma ili na drugi način, hrvatski narod izjasni da li želi ostati u SFRJ ili želi živjeti u svojoj vlastitoj državi.

Takoder je naglasio da HDZ brani teritorijalni integritet i cjelovitost hrvatskog naroda u njegovim povijesnim i prirodnim granicama, naglašavajući da se ne može promijeniti niti jedan pedalj hrvatskog prostora naseljen Hrvatima. Također i: "Treba doći ono što mi kažemo da se, obzirom da je BiH Hrvatska, da je BiH država hrvatskog naroda, hrvatska braća na Drini tu moraju doći, jer Hrvatska se brani na Drini...".

Govorio je i o potrebi da se rehabilitiraju svi oni koji su pali kao žrtve nakon sloma "hrvatskog proljeća", isto tako da će učiniti kada dođu na vlast, da se sa hrvatskih simbola, zastava, stijega i grba, skinu ideološki-stranački simboli i ustrojave, kao hrvatski državni simboli, oni koji su tu bili stoljećima.

Govor je završio kako je HDZ za demokratizaciju i demokratske metode borbe, ali da se, ako bi im netko želio ugroziti ili osporiti državnost, Hrvatska onda ima pravo braniti ("silom štititi cjelovitost SRH"). Govor šaljem kao prilog informacije.

Skupštini u Trilju prisustvovao je i Gašpar Stjepan (OO) ali nije uzimao učešća.

Na Skupštini u Kaštelima govorio je i Dalibor Brozović (PO) iz Zadra, između ostalog ističući kako je HDZ stranka hrvatskog naroda i svih ostalih naroda koji žive u SRH i koji je poštuju kao svoju domovinu, ističući srpski narod na ovim prostorima kao prirodne saveznike hrvatskog, za koja shvaćanja će se stranka boriti.

- 4 -

U Makarskoj je govorio Ivan Bobetko, između ostalog, objašnjavajući kako je konačno prekinut i "sindrom hrvatske šutnje". Spominjao je falsificiranje povijesti (brisanjem ljudi i pripisujući Hrvatima "crne mrlje"), pitao se da li neće "crne mrlje" sutra postati i neki drugi a koji su, za svoje fotelje, spremni rasprodati Hrvatsku i biti vazali velikosrpske politike. Naglasio je miroljubivost hrvatskog naroda koji traži od Srba, nastanjenih na ovim prostorima, da jednako kao i oni, vole svoju domovinu.

Među prisutnim predstavnicima HDZ-a iz drugih sredina, bio je i KIKEREC VELIBOR (PO) iz Kardeljeva.

Vladimir Šeks govorio je i na Osnivačkoj Skupštini u Drnišu, uglavnom iznoseći programske zadatke HDZ-a.

18.02.1990.g. Osnivačke Skupštine održane su u Omišu, Supetru - SO Brač, Kostanju - SO Omiš, Trogiru, Vrlici i Unešiću - SO Drniš.

Skupštini u Omišu prisustvovao je i Škarić Nikola (OO) ali nije uzimao učešća. Prigodni govor imao je Bobetko Ivan.

U Kostanju, SO Omiš, govorio je Marković Zvonimir (OO), kao predsjednik Ogranka iz Splita, a op. interesantan govor imao je i Škarić Ivica (ranija obrada CSDS Zagreb), koji je najavio i skoro osnivanje Ogranaka u MZ Podgrade, SO Omiš. Na Skupštini je uočeno i prisustvo Dodig dr. Gorana iz Splita (naša ranija obrada).

Osnivačke Skupštine HDZ-a održane su u Imotskom (17.02.1990.g.) i na području SO Sinj, u MZ Turjaci i Tijarica (18.02.1990.g.). Skupštini u Imotskom prisustvovalo je oko 500 lica, od kojih je bio i veći broj članova HDZ-a. Pored gostiju iz Zagreba (dr. Ivo Kujundžić, Veselica Vlado, Slobodan Praljak), Skupštini je prisustvovao i Miličević Ante (PO) iz Makarske, a posebno je bio operativno interesantan govor Ivana Gabelice. Započeo ga je izjavom kako je, prije 33 godine, bio protjeran iz imotske gimnazije, jer je još tada zastupao misao hrvatske slobode i nezavisnosti, i radi čega su se ponovno okupili.

- 5 -

Govorio je o samo sanjanoj a ne uživanoj slobodi, hrvatskim pjesmama koje su bile zabranjene, simbolima koji su se smatrali protudržavnim, te o dosadašnjoj nemogućnosti da Hrvati i Imočani uživaju plodove svoga rada, a što je rezultiralo velikim iseljavanjima van zemlje.

"Biti Hrvat značilo je biti sumnjiv u ovoj državi", rekao je Gabelica, nabrajajući dalje o mnogim kulturnim institucijama koje su bile ukinute i naglašavajući potrebu za oslobođenjem SRH u najširem smislu. Objašnjavao je pojam i sastav federacije (većinsko nadglasavanje), zbog čega sudbina i sloboda ni jedne republike u federativnoj državi ne može biti osigurana, gdje je SR Srbija sebi osigurala nadmoć i potpunim ukidanjem autonomija i sloboda Vojvodine i Kosova. O Kosovu i da SRH izdvaja velika materijalna sredstva, a da pri tom ne odlučuje i o njegovoj sudbini, zbog čega se ne slaže ni sa slanjem Hrvata - pripadnika JNA koji "trebaju ginuti samo za svoju domovinu, nju trebaju braniti", te zagovarao konfederativno uređenje.

Govoreći o tome kako mnogi ne opravdavaju legitimne težnje hrvatskog i drugih naroda,, naveo je da određene prijetnje dolaze i od SIV-a i njegovog predsjednika, zbog izmjena saveznog Ustava, po kojem bi se još više smanjio suverenitet SRH i njezine mogućnosti odlučivanja.

Spominjao je "povampireni velikosrpski nacionalizam" u Srbiji i glasove o autonomnim pokrajinama u SRH (Dalmacija, Istra, Slavonija), čiji je krajnji cilj komadanje SRH a što Hrvati neće više nikome dopustiti.

Govorio je i o "šutnji hrvatskog rukovodstva", marksizmu kao "despotskoj ideologiji", smjernicama partijskih organa ili Titovom pismu, koje su važile više nego zakon, a što je rezultiralo pravnom nesigurnošću u zemlji, te rekao da se u buduće moraju pokoravati samo zakonima koje donesu legitimno izabrani organi hrvatske državne vlasti, a da bi to ostvarili morati će borbom otkloniti sve prepreke koje im budu stajale na putu.

- 6 -

Zagovarao je potrebu depolitizacije vojske (ima oko 80000 članova SK), policije i pravosuđa, grubo kritikujući ideologiju marksizma te društvena uređenja koja su se na njoj temeljila nazvao tamnicama, onima koja su išla samo nazad, naglašavajući potrebu da se odlučno suprostave bilo čijim, jugoslavenskim ili bratskim pozivanjima na te vizije. Spominjao je potrebu veće brige za obitelj i borbu za općenito veći socijalni status, te osuđivao abortuse.

Završavajući govor, isticao je potrebu međusobnog mirenja radi izgradnje slobodne i sretne Hrvatske ("bez obzira tko je u kakvoj stranci ili kojoj je prije pripadao, moramo pristupiti jedan drugom kao Hrvat Hrvatu..."), slobodnog povratka u zemlju svih naših iseljenika, daljnjeg prenošenja "te nauke" i borbe za pridobijanje novih članova, posebno vodeći računa i o onim Hrvatima koji se nalaze u BiH, Bačkoj, Vojvodini ("njihov je položaj gori nego što se u propagandi govori, položaj Srba i Crnogoraca na Kosovu"), i sl. (op.op. njegov govor šaljemo kao prilog informaciji).

Naša obrada Prka Jerko iz Imotskog, nije prisustvovao skupu ali je uputio pozdravni telegram iz Zagreba, gdje je učestvovao u radu Društva političkih zatvorenika. Od op. interesantnih lica Skupštini je prisustvovala naša ranija obrada Repušić Paško, ali nije uzimao aktivnog učešća.

MJERE SDS: - OPK (2)
- Inf. razg. (2)

BELAK A.
STANIĆ B./P.M.
S.J.

N A Ž E L N I K
Krešimir Sršen

Osnivačka skupština HDZ-a u Omišu 18. veljače 1990.

Osnivačka skupština HDZ-a u Trogiru 18. veljače 1990.

Priopćenje kaštelanskih utemeljitelja HDZ-a

hrvatska
demokratska
zajednica

PRIOPĆENJE

Javnosti i članstvu HDZ Kaštela

Priopćavamo vam da je dana 19. siječnja 1990.g. u Kaštelima osnovan INICIJATIVNI ODBOR HDZ za Kaštela.

Ovim putem pozivamo sve građane Kaštela koji su za demokratsko preobraženje društva, građanska prava, slobodu tržišta, izjednačenje privatnog i društvenog vlasništva, ravnopravnost ideja, vjera i nacija, bez šovinizma, idejne i nacionalne isključivosti, za uključenje u Evropu -PRIDRUŽITE NAM SE !!!

Našim programom zalažemo se za skrb o nastavku svih pozitivnih kulturnih i političkih tradicija hrvatskog naroda utemeljenih na Starčeviću i Radićevu općeljudskom republikanizmu, programu hrvatske ljevice, proklamacijama AVNOJ-a i ZAVNOH-a o pravu hrvatskog naroda na samoodređenje i suverenost u zajednici naroda SFRJ.

Zalažemo se za povratak i boljitak brojnog hrvatskog iseljništva kao i sva građanska prava naših sunarodnjaka izvan granica domovine.

Na lokalnom planu zalažemo se za što bržu denacionalizaciju, ekologiju Kaštela i Kaštelanskog zaljeva, legalizaciju izgrađenih objekata i trajno rješenje komunalnih problema.

Zalagati ćemo se da svi građani Kaštela žive u boljim ekonomskim uvjetima dostojnim čovjeka na pragu XXI stoljeća.

Nas nisu ustrašili „mitraljezi i Goli otoci“. Oni samo govore istinu o ljudima koji su izriekom potvrdili svoju „demokraciju“.

Naš put je nenasilno mijenjanje svega što se pokazalo lošim u dosadašnjoj društvenoj praksi.

SVIM LJUDIMA DOBRE VOLJE !!!

ZA SLOBODU, PRAVDU, MIR I BLAGOSTANJE !!!

INICIJATIVNI ODBOR HDZ
ZA KAŠTELA

Pristupnicu popunjavajte čilko (tiskanim slovima)

Pristupnica u HDZ

Ime i prezime

God. rođenja Zanimanje

Adresa

Datum Potpis

Pristupnicu poslati na adresu HDZ, Savska 16, 41000 Zagreb, Tel: (041) 426-902.

HDZ oko Kmana 63, 58000 Split

Informacija CSDS Zagreb o Prvom općem saboru HDZ-a

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI		STROGO POVJERLJIVO: Dostavljeno ☒ odjelu SDS 1 primjerak ☒ odjelu SDS 1 primjerak ☒ VII odjelu SDS 1 primjerak Zamj. rep. Sekr. SDS SRH 1 pr. Centar SDS - načelnik Centar SDS - V odjeljak obrađ. Centar SDS - V odjeljak arhiva	
CENTAR <u>Z A G R E B</u> <u>26. 2.</u> <u>10. 90.</u>			
INFORMACIJA broj 125			
VEZA: INFORMACIJA broj <u>123</u> od <u>20. 2. 1990. g.</u>			
1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: 2. Metode i sredstva rada neprijatelja: 3. Predmet: NEPRIJATELJSKA EMIGRACIJA I NJEZINE VEZE U ZEMLJI - POLITIČKA I DRUGA AKTIVNOST Dolazak u Zagreb članova emigrantskih organizacija i veza emigracije u inozemstvu SADRŽAJ: Povodom Prvog općeg sabora HDZ-a u Zagrebu 24. i 25. 2. 1990. g. raspolagali smo saznanjima o najavama dolaska delegata iz inozemstva i to: oko 150 iz SAD i Kanade, 15-20 iz Australije, 135-150 iz Njemačke, 81 iz Zürich i 14 iz Švedske. Od tog broja registriran je dolazak kako slijedi: 53 iz SAD, 54 iz Kanade, 57 iz Australije, 1 iz SR Njemačke i 1 iz Švedske. Nakon ovih najava i dolazaka, mjerama i radnjama Službe utvrđeni su organizirani dolasci spomenutih jer su dolazili avionom, pa smo raspolagali i spiskovima, dok za osobe iz drugih zemalja i osobe koje su koristile različita prevozna sredstva i vanhotelski smještaj nismo bili u mogućnosti utvrditi točan broj pristiglih u Zagreb. Dolasci su, naročito osoba iz emigrantskih organizacija i veza emigracije u inozemstvu			

UP 329/00.

2.

vu većinom obavljene bez ulaznih viza, što ocjenjujemo kao isforsirano, a utvrđen je i dolazak s emigrantskim pasošem Getoš Andrije.

Oko 30-tak viza je izdano na Aerodromu "Zagreb".

Od svih prispjelih evidentirana je 41 osoba i to kao članovi emigrantskih organizacija (većinom HOP-a, HRB-a i HNO-a, HDO) ili kao veze emigracije u inozemstvu koje su aktivne na propagandnom planu, odnosno kao aktivni učesnici demonstracija i sl. (u prilogu popis evidentiranih u OE SDS RSUP SRH s kratkim rezimeima).

Utvrđen je boravak navedenih u hotelima: "International", "Dubrovnik", "Laguna" i "Panorama".

Na osnovu analize materijala predvidjeli smo 16 privremenih mjera TkTR i 17 inf. razgovora prema pojedinim osobama koje su stigle u zemlju. Od predviđenih mjera realizirano je 16 mjera TkTR privremenog karaktera. Također je obavljen 1 inf. razgovor s Getoš Andrijom. Ostali inf. razgovori nisu bili obavljeni iz razloga što je program osoba interesantnih za SDS bio vremenski vrlo intenzivno koncipiran (posjet Međugorju i Zlatar Bistrici, primanja u hotelu "International", kod Kubišića i Tuđmana, zajedničke večere, misa 25. 2. 1990. g. i sl., a u slobodnom vremenu su se osobe obično kretale u većim grupama i kontaktirale s rodbinom) pa bi sam poziv na inf. razgovor bilo nemoguće izvesti bez dekonspiracije interesa prema određenoj osobi.

Odlazak je predviđen, naročito za grupe iz SAD i Kanade za 26. 2. 1990. g. , a raspolažemo sa operativnim podacima da će neke osobe ostati i duže (Bosnić, Vataavuk , Sulić, Lalić, Rončević, Beljo Ante i dr.).

Prema tim osobama, a prema kojima smo predvidjeli poduzimanje određenih mjera, nastojat ćemo ih i realizirati.

3.

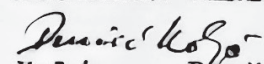
ti, posebno informativne razgovore, za što molimo vašu suglasnost.

Prilog: Spisak evidentiranih u OE SDS RSUP SRH (samo II
odjelu RSUP SRH)

II/Op. grupa

V/5 NM

NAČELNIK CENTRA

Kolić Družić

U Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ u Zagrebu 24. i 25. veljače 1990.
održan je Prvi Opći sabor Hrvatske demokratske zajednice

Zadar, 29. 6. 1990.

S P L I T :

STROGO POVJERLJIVO

Dostavljeno

Zamjeniku republičkog sekretara

odjelu SDS 1 primjerak

II odjelu SDS 1 primjerak

III odjelu SDS 1 primjerak

IV odjelu SDS 1 primjerak

V odjelu SDS 1 primjerak

Češter SDS Zagreb

INFORMACIJA broj 271

VEZA: INFORMACIJA broj _____

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:

2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

3. Predmet:

Osnovana Hrvatska demokra-
tska zajednica s predsjedje -
nikom Tudjman dr. Franjom
na čelu.-

UNUTRAŠNJI NEPRIJATELJ
HRVATSKI NACIONALIZAM

